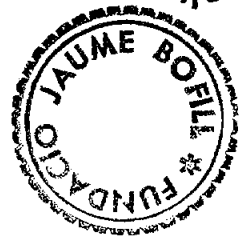

RAIMON BONAL JOAN COSTA

LA DELINQUÈNCIA
JUVENIL, AVUI

EL CAS DE MATARÓ

Publicacions de la Fundació Jaume Bofill

Barcelona 1979

© Fundació Jaume Bofill

I.S.B.N. 84-85.557-02-6

Impres a F & P Institut Gràfic

C/ Quintana, 45 - Esplugues de Llobregat (Barcelona)

D. Legal B-25848-79.

ÍNDEX

Introducció	11
I. La delinqüència, les seves causes i les experiències de tractament dels menors en diferents països	19
1. Noció de delinqüència	21
2. Interpretacions causals de la delinqüència. Teories criminogenètiques	26
2.1. Interpretacions biològiques	27
2.2. Interpretacions psicogenètiques	28
2.3. Interpretacions sociogenètiques	30
2.3.1. L'anòmia com a factor d'explicació	31
2.3.2. La teoria de l'associació diferencial	32
2.3.3. Les subcultures delinqüencials	33
2.3.4. El delinqüent situacional	35
2.3.5. La desviació secundària deguda a la intervenció social	36
2.3.6. Mecanismes de la discriminació davant la llei que s'operen en una societat de classes	37
3. Experiències comparades del tractament dels menors en diferents països	40
3.1. Els Estats d'Amèrica Llatina	40
3.2. Els Estats Units d'Amèrica del Nord	41
3.3. Illes del Pacífic	41
3.4. Itàlia, Espanya, Portugal i Holanda	41
3.5. França, Bèlgica, República Federal Alemanya, Anglaterra, País de Gal·les, República i cantó de Ginebra, República Popular de Polònia	43
3.6. Unió de les Repúbliques Socialistes, República Socialista Federativa de Iugoslàvia, Països Escandinaus i Escòcia	45
4. Conclusions	46
II. Delinqüència juvenil a Mataró 1970-1977. Les aportacions d'una quantificació	51
1. Les fonts informatives: crítica de les mateixes. Metodologia	51
2. Dades demogràfiques de base	51
2.1. El sexe	53

2.2. L'edat	53
2.3. Facultat jurídica	53
2.4. Any de la primera infracció	53
2.5. La delinqüència juvenil per barris	54
2.6. Lloc de naixement	54
2.7. Les agrupacions juvenils delinqüencials	54
2.8. Les reincidències per barris, sexe i motivacions	56
2.9. Correlació de l'edat amb el sexe i la facultat	57
2.10. Correlació de l'any amb el barri de residència	57
2.11. Tipificació dels delictes	58
III. Biografia, història i societat	77
1. Aspectes metodològics	77
1.1. Històries de vida	77
1.2. Avantatges i inconvenients de les històries de vida	78
1.3. Metodologia de la nostra recerca	79
1.3.1. Apèndix. Guió introductori per a les monografies de delinqüents juvenils de Mataró	81
2. Històries de vida de delinqüents juvenils de Mataró	82
2.1. El delinqüent juvenil circumstancial	83
2.2. El delinqüent juvenil ocasional en un context familiar nociu	85
2.3. El delinqüent juvenil ocasional en un context familiar delinqüencial	88
2.4. Del delinqüent habitual a la banda o grup juvenil	92
2.5. Radiografia d'una banda delinqüencial juvenil	96
3. Aspectes principals de la facultat protectora	103
3.1. La tutela en vigilància	103
3.2. Les institucions de la Protecció de Menors	105
4. Els actors del control social	108
4.1. L'administrador de la justícia	108
4.2. Els gestors de l'ordre ciutadà	109
4.3. Els mestres de les institucions d'internament	112
4.4. Els educador de les institucions d'internament	114

IV. Conclusions	119
Bibliografia general	141

INTRODUCCIÓ

La criminologia actual tendeix a humanitzar-se cada vegada més. Això vol dir l'intent de considerar el delicte com a un fet a interpretar i que, per tant, no implica automàticament un càstig.

Quan varem començar la recerca sobre la delinqüència juvenil a Mataró, intuïem que havíem de fer quelcom que respongués a aquesta tendència. Això volia dir, ni més ni menys, que havíem de fer quelcom de nou o, almenys, de fer quelcom diferent del que es pot llegir en els manuals sobre delinqüència juvenil que es troben a les llibreries. Calia, en definitiva, humanitzar tot el que feiem per a respondre veritablement als interessos simultanis del Centre de Formació i Prevenció Cirera -que vol fer una iniciació a la prevenció mateixa dintre el context de Mataró-, del Tribunal Tutelar de Menors -que està realment inquiet davant la sensació de buidor i d'ineficàcia de la seva tasca-(1) i de l'Institut de Reinserció Social -que treballa en aquest camp des de fa alguns anys i que volia disposar d'un instrument analític per a racionalitzar la tasca que està realitzant dia a dia-.

No sabem si hem cobert satisfactoriament les expectatives inicials. Qualsevol investigació sobre una realitat dinàmica té sempre el caràcter d'incompleta. En aquest sentit, i pel que fa referència al treball que ara presentem, la nostra anàlisi es pot considerar doblement inacabada en la mesura que, en estudiar també casos concrets, hem intentat descriure unes vides personals que, per bé o per mal, seguiran el seu curs en el futur.

L'objectivitat necessària per a l'anàlisi no ens ha deslliurat del sentiment que desvetlla indefectiblement el contacte amb la misèria personal i social que comporta la marginació. Hom no és capaç de romandre indiferent davant la injustícia que aquesta realitat fa palesa.

La vida en societat suposa l'aprenentatge d'unes normes de funcionament social, les quals troben les seves arrels en les instàncies suprapersonals i ideològiques, i que serveixen per a judicar el que pot ser considerat com a conducta normal o desviada. Estem, pertant, davant una qüestió de valoració prèvia. La sociologia de la desviació pressuposa una definició de l'home i, en el fons, segons sigui aquesta, tindrem una o altra sociologia. Tindrem unes perspectives completament diferents segons es parteixi de considerar el fet a investigar com un lloc d'encreuament de diverses causes, o com un fet individual absolutament aïllat. Des de la nostra perspectiva, i per a comprendre el que passa en les relacions d'unes persones amb les altres, només, hi haurà possibilitat per a la ciència quan es retrobin totes les disciplines; la psicologia, la psiquiatria, el dret, la sociologia, etc.

La sociologia de la desviació juvenil ha de ser quelcom diferent de la sociologia de la desviació en general. Hi ha uns elements d'integració que juguen només en els joves o que tenen unes característiques molt diferents en els adults. És per això que hem dedicat una bona part del nostre treball a discutir teòricament el concepte de delinqüèn-

cia juvenil. Voluntàriament només hem discutit la definició habitual sense donar-ne una altra de recanvi perquè la veritat és que no és fàcil dir el que és un delinqüent juvenil. Nosaltres preferim parlar de conducta desviada més que no pas de delinqüència.

Les interpretacions causals que s'han fet de la delinqüència, ens semblen més sociologia fenomenològica que no pas veritables estudis etiològics de la delinqüència de menors. El seu caràcter funcionalista i la seva interpretació explicativa ens sembla que no donen res més que un ventall d'hipòtesis de treball, a vegades fecundes per a la recerca, però que no constitueixen res de definitiu.

Ens ha semblat important aportar també aquí i ara, dintre el cos teòric del nostre estudi, els diferents sistemes de tractament dels menors de conducta desviada en diferents Estats. Aquest apartat té la virtualitat de fer-nos veure diferències que són veritablement substancials.

Pel que fa a la nostra investigació empírica, hem donat una petita rellevància a l'estudi quantitatiu de la segona part; segurament perquè érem massa conscients de les seves limitacions. L'apèndix referit als barris de Mataró ha estat deliberadament el laborat fora de text i és un complement i actualització de l'estudi fet l'any 1974 sobre Mataró. Diem deliberadament marginat, perquè no voldríem donar, ni remotament, la imatge que les causalitats últimes de la delinqüència juvenil són ecològiques. Són, sí, un element molt important, però de cap manera una explicació última.

Realment, la nostra anàlisi es centra en el contingut de la tercera part (biografia, història i societat); és aquí on estem plenament convençuts d'haver tocat el fons de la qüestió a través d'un contacte directe amb els actors anomenats "delinqüents juvenils" i completat per les converses i contactes mantinguts amb els agents dels controls socials.

Les nostres conclusions, llargues per la seva dimensió però curtes per tot el que voldrien dir, no fan més que recollir panoràmicament el contingut de l'observació directa i testimonial viscuda i condensar una aproximació, certament molt imperfecta i inacabada, a una tasca que és veritablement estimulante per a qui voldria d'una vegada per sempre veure resolt un problema que està molt lluny encara d'haver trobat una simple ombra de solució.

No podríem acabar aquesta introducció sense agrair la col·laboració extraordinària de tots els nostres interlocutors; des dels que depenen de l'administració de justícia, fins els que es mantenen sota l'obscuritat d'un secret que no poden posar sobre la taula sense córrer un risc evident. A tots plegats el nostre agraïment puix que, i segurament sense adonar-se'n, no poden imaginar com han contribuït a fer créixer i avançar la ciència de la criminologia o, més exactament, de la sociologia criminal. Sabem que no hem dit la darrera paraula, però tenim la seguretat d'haver posat un pilar imprescindible.

ble per a prosseguir la investigació en una àrea tan orfa d'anàlisis sociològiques.

Raimon BONAL i Joan COSTA

"El criminal, d'una manera o d'una altra, nega l'estructura de la societat i aquesta segueix el col·loqui màgicament en el terreny de la negació recíproca.

La societat refusa de reconèixer-se a l'espill que li presenta el criminal i, de fet, nega el criminal en tant que ésser social.

Això vol dir que, pel fet de posar el criminal fora de la societat, aquesta liquida l'evidència que el crim no és pas possible si no és en i per la societat.

La més gran concessió que creu poder fer a l'esperit "modern" en la qüestió del crim, és tractar el criminal com un cas psicològic, evitant així que sigui veritablement un representant de la seva pròpia estructura..."

(Igor Caruso, Psychanalyse et souveraineté de l'homme, Esprit, gener del 1966).

I.

I. LA DELINQUÈNCIA, LES SEVES CAUSES I LES EXPERIÈNCIES DE TRACTAMENT DELS MENORS EN DIFERENTS PAÏSOS.

Definir el concepte de delinqüència es fa relativament fàcil si es dóna una condició: que no es tingui la més remota idea del que és la delinqüència. Perquè, des del moment que s'estudia en profunditat el fenomen o que es treballa en el camp de la recuperació dels delinqüents, neixen unes extraordinàries dificultats per a trobar una veritable i autèntica definició.

¿Cal distingir l'asocialitat en el concepte de delinqüència? ¿Cal incloure en la definició el delinqüent de les classes altes que no trepitja mai un palau de justícia? ¿Amb quins criteris disciplinars és necessari donar un concepte exhaustiu de delinqüència? ¿Amb els de la ciència penal, la psicologia, la psiquiatria, la psicoanàlisi, la sociologia, la biologia...?

Hi ha qui ha caigut en el defecte de definir la delinqüència per les seves causalitats i, des d'aquesta perspectiva, el delinqüent ho és constitucionalment, ja sigui biològicament o psicològicament. Adés també la conducta criminal no és explicable si no és a partir de les interpretacions socials; des de les consideracions que fan referència a les contradiccions mateixes de l'organització social fins a les reaccions que provoca la intervenció social de cara a la conducta desviada, passant per les consideracions ecològiques, sòcio-familiars, educatives, etc....

Totes aquestes dificultats esmentades o lleugerament apuntades, s'agregen considerablement quan es tracta de la delinqüència juvenil. Quan es parla dels joves s'incrementa extraordinàriament la preocupació social -si és possible- i la veritat és que l'accent de les commotacions reactives que provoca la delinqüència juvenil, repercuteix en la mateixa dimensió científica del problema. Des dels pedagogs als professionals de la clínica pretenen autoprotegir-se amb un dret, en certa manera indiscutible, que justifica als seus ulls la necessitat de la seva intervenció. I és aleshores que el galimaties que en sorgeix fa encara més difícil l'aproximació comprensiva de la seva realitat.

En aquests primers capítols pretenem discutir la noció de delinqüència, donar una idea panoràmica sobre les seves causalitats i intentar veure ràpidament unes experiències comparades del tractament dels menors en diferents països. Creiem que aquest conjunt pot ésser i constituir per si mateix un ventall teòric suficient per a l'anàlisi del que és el centre de la nostra recerca.

1. Noció de delinqüència

Segons el diccionari Fabra, delinqüència és la qualitat de delinqüent, delinqüeix aquell que participa en un delicte i delicte és una infracció de la llei.

La criminologia és aquell conjunt de coneixements científics sobre el delicte que té per objecte descobrir-ne les causes, analitzar-ne les formes d'aparició com a fenomen individual i social i establir els mitjans de prevenir-lo.

Com a ciència, la criminologia és molt antiga; però es desenvolupà extraordinàriament a partir del segle XIX quan l'escola criminològica italiana (Cesare Lombroso, Alberto Ferri...) va començar a fer una síntesi intentant atribuir a la delinqüència unes connotacions biològiques i quasi racials. Des d'aleshores, les opcions de la criminologia es van mostrar extraordinàriament dependents de les disciplines més diverses: la biologia, la psicologia, la sociologia i, inclús, la política.

De fet, el problema de la conducta divergent ha entrat a formar part de les preocupacions gairebé inherents de la humanitat i d'aquí neix la seva antiguitat. Mentre hi hagi grup social organitzat, hi haurà sempre delinqüència. Ja Durkheim (2) deia que "el crim és necessari". No cal cercar cinc peus al gat: la conducta desviada ho és per respecte a la normativa social imperant; sempre està marginada per respecte a la conducta considerada "normal". Hi ha uns aspectes de relativisme que són completament indefugibles. En el camp de la delinqüència no hi ha veritat ni definicions absolutes; cal tenir en compte la relativitat en el temps i en l'espai. El que és delicte aquí no ho és allà; el que és delicte avui no ho era abans d'ahir.

Aquest relativisme s'incrementa extraordinàriament si tenim en consideració una altra variable: el científic que estudia el crim. Als països anglosaxons, especialment als Estats Units d'Amèrica, els criminòlegs es formen en els departaments de sociologia o de psicologia de les universitats; a Europa són formats a les facultats de dret. La noció mateixa de delinqüència serà extraordinàriament diferent si el professional que s'hi dedica és magistrat, sociòleg o psicòleg.

A partir dels anys quaranta, s'inicia la consideració que el fet delictuós és el resultat d'un seguit de factors que operen conjuntament i que influeixen predisposant-hi a favor. El delinqüent deixa d'ésser un criminal i esdevé un malalt o un marginat social, o bé totes dues coses.

D'instrument científic, pretesament neutre, la criminologia corre el risc d'esdevenir un instrument polític i social al servei d'un determinat ordre constituït. És també per a aquest camí que es podrà dir que "cada societat té els delinqüents que es mereix".

.....

Quan ens referim a la delinqüència juvenil, parlem del conjunt d'actes delictuosos i manifestacions concomitants que tenen com a subjecte persones no adultes. El fenomen social que constitueix modernament la delinqüència juvenil, ha obligat a separar el seu estudi de la criminalitat general. Hi ha una necessitat real que l'acció jurídica i el control social, els mitjans de correcció i de rehabilitació siguin diferents dels que la societat té respecte als adults.

Tots els Estats, inclús els menys moderns, s'han vist com obligats a fer excepcions que salvin o privilegin la peculiaritat de la condició d'ésser jove. La característica d'aquesta legislació és l'absència o la suavització del rigor formal existent en els procediments criminals i una atenció especial posada a l'ambient i a les circumstàncies que envolten els delinqüents.

Malgrat aquestes grans línies d'actuació jurídica, no hi ha pas dues legislacions que siguin idèntiques quan es refereixen als menors. A vegades, ni tan sols per respecte a les delimitacions de l'edat dintre la qual cal entendre qui són els menors. Ens movem aquí en un terreny que és extraordinàriament relliscós.

Una cosa sí queda molt clara: a tots els Estats la delinqüència juvenil gaudeix d'una jurisdicció especial, és a dir, els tribunals de menors. Delinqüència juvenil és un terme jurídic relativament nou però que fa referència a un fenomen extraordinàriament antic.

L'expressió té una significació precisa i difusa alhora. Quan un tribunal qualifica un menor de delinqüent juvenil, aquesta definició és precisa de la condició de tal menor davant la llei. De totes maneres, fora d'aquesta dimensió jurídica, el terme delinqüència juvenil és molt inconcret si es tenen en compte els aspectes relativistes dels que parlàvem més amunt.

Malgrat que el primer tribunal de menors, la "Juvenile Court" a Cook Country, Illinois, fou creat el 1899, des de feia molts anys que hi havia una preocupació rellevant pel que fa referència a la conducta dels menors. I no és ironia si diem que aquesta preocupació es constata històricament ja en el primer còdex conegut, el d'Hammurabi, a Babilònia, el segon mil·lenni abans de Jesucrist.

Amb tot, tota la justícia dels menors està montada sobre un dilema: o concedir la discrecionalitat i flexibilitat necessàries per a la prevenció de la delinqüència i la rehabilitació dels delinqüents o, al mateix temps, mantenir intactes les garanties processals reconegudes per la llei. Més tard, podrem veure comparativament les solucions adoptades en molts Estats i veurem com la balança s'inclina diferentment per un cantó o l'altre, compartint a vegades una real contradicció entre els termes del dilema.

Volguem o no, la delinqüència juvenil és una definició jurídica. És delinqüent juvenil qui ha comès un fet tipificat per la llei penal i està comprès en un interval d'edat definit així mateix per la llei.

La sociologia criminal es sent certament incòmoda davant d'una definició tan esquemàtica, ja que és propi de la ciència social interessar-se pels processos que expliquen el comportament i pels canals a través dels quals aquest comportament arriba a definir-se pròpiament com a delinqüència.

Pel treballador social, semblantment, la incomoditat és potser encara més greu puix que aquest no podrà mai definir alegrement com a delinqüent a qui ha comès esporàdicament o ocasionalment un fet delictiu; el caràcter d'habitualitat és extraordinàriament important per l'educador. No es pot parlar d'un delinqüent, mentre no sigui reincident, és a dir, mentre no faci del delictes un sistema de vida. Això porta l'educador a investigar sobre la inadaptació i, per tant, requereix el diagnòstic i la teràpia dels psicòlegs o psiquiatres.

La definició jurídica de delinqüència és incòmoda per a tothom. I la raó es troba precisament en el fet que hi ha una important àrea de la realitat que se li escapa: la xifra negra de la delinqüència. Si l'anàlisi de la realitat és la delinqüència que freqüenta unes instàncies judicials, hi ha una important àrea de persones que trenquen o no observen les normes socials que no passen jamai pel banc dels acusats; és més, n'hi ha que no passaran mai pels tribunals; i encara més, hi ha una mena de delinqüència que no freqüenta els tribunals i que és la causa de molts delictes que són els que passen els tribunals. Estem tocant el fons d'un problema que sotrageja de soca-rel la mateixa validesa dels estudis que tenim entre mans. La informació, numèrica o qualitativa, de la delinqüència tal com ens prové de les institucions jurídiques, difícilment serà mai vàlida pels greus defectes estructurals i conceptuals que li han donat origen. I... hom arriba al punt que té dret a qüestionar-se sobre si val la pena prosseguir un estudi d'aquesta mena amb la base dels materials de que es disposa. Hom acaba pensant si potser, en darrera instància, no sabem res de la delinqüència.

.....

Les direccions noves a que es va compromentent la protecció judicial dels joves delinqüents provenen sens dubte de l'acció dels principals treballadors d'aquest camp (magistrats i col·laboradors, administradors de la justícia en general...); però cal subratllar així mateix el context científic d'aquesta acció. Les perspectives de la criminologia, i sobretot de la juvenil, s'han canviat radicalment amb el progrés de les ciències mèdiques, psicològiques i socials.

La noció de jove delinqüent i, posteriorment, la de noi i noia constitucionalment anormals, s'han substituït per la d'infant inadaptat als valor de la societat on viu. Paral·lelament, es va desdibuixant la dicotomia fàcil entre delinqüent i no delinqüent. Els mètodes d'acció, confrontats a l'etiologia complexa dels comportaments juvenils, s'han anat modificant i han anat prenent unes característiques deliberades des del punt de vista psico-pedagògic i social.

Les observacions sobre les relacions etiològiques, sobre el medi social i el comportament del menor han situat el seu tractament en

un context més global: el tractament de l'entitat familiar. La llibertat vigilada arriba a ésser una verdadera assistència intentant de garantir prop del menor una acció educativa.

L'internament, gràcies a Déu, va deixant d'ésser una panacea, per a passar a ésser una forma especialitzada de tractament. Es així com hi ha també altres alternatives o modalitats del tractament; ens referim, en concret, a l'escridassada, la vigilància en un temps de prova o al compliment d'actes de reparació.

Tot plegat no són més que indicacions d'unes transformacions profundes i nombroses que han portat a oblidar la noció de "falta" per a cedir el lloc a la idea de "menor en perill". Es tracta, ni més ni menys, que a les disposicions legals hi predomini obertament un dret "sui generis", és a dir, un dret que constitueix una mena de "carta de la joventut". Ja no ens fixem en la transgressió, sinó en el context que ha pogut ésser determinant de cara a potenciar les forces que han fet possible aquella suposada "desviació".

Mes enllà de la lluita contra la delinqüència juvenil, aquesta "proclama de la joventut" s'ha de preocupar de la promoció del noi i de la protecció del seu desenvolupament físic, intel·lectual, moral i social. La perspectiva, de curativa com era, cal que passi a ésser preventiva.

Les disposicions legislatives anteriors tenien el punt de mira posat en la lluita contra els efectes del comportament socialment inadaptat; l'objectiu actual és d'evitar, amb una intervenció precoç, la gènesi i el desenvolupament d'aquests comportaments i d'assegurar als joves l'equilibri indispensable per a la seva inserció social harmònica. Hem arribat, doncs, a la noció de menor en perill.

El perill es refereix, adés al menor (salut física i moral, educació, lleure, inserció social...) en tant que condicionat per les carencies i defectes del mitjà familiar, adés al món que l'envolta (prostitució, vagabundatge, mendicitat, delinqüència, mala conducta) en tant que condicionador de les dificultats de desenvolupament del menor.

La definició és certament suggestiva; però...

.....

¿Com cal mesurar que un menor es troba en condicions de perill determinades que justifiquin la intervenció social? ¿On cal situar el límit entre l'existència fàctica d'un perill i la no existència del mateix? En d'altres termes, ¿com determinar aquesta noció de perill per a poder identificar la possible clientela d'aquesta intervenció social preventiva? Heus aquí un extraordinari camp de batalla teòric i pràctic. En darrer terme, ¿quan es pot intervenir?

Si la intervenció social és inadequada o ha estat aplicada inútilment o amb una prolongació exagerada, podem crear situacions de dependència excessiva i totalment inacceptable. Fins i tot, es pot agreujar alegrement el problema que s'intentava resoldre.

Aquestes precisions teòriques són d'una extraordinària importància per a les conseqüències que es volen obtenir. Si s'eixampla excessivament el camp de la intervenció social, es pot generar encara un instrument nou de control social semirepressiu. Cal una informació social adequada, realista, verídica i completa sobre les situacions que poden ésser titllades de perilloses, sobre les possibilitats i conveniències de la intervenció -que no necessàriament han de venir resoltes per les instàncies de justícia-, sobre la coordinació dels diversos serveis per a poder satisfer les necessitats d'una clientela potencial, trementament diversificada en els seus aspectes etiològics.

Es així com la intervenció social o jurídica s'ha de verificar, si es dóna una triple condició:

1. - L'existència d'un perill pel menor.
2. - La sol·licitació d'ajuda per algú coneixedor de la problemàtica i preocupat per la situació real del menor (no simplement per la via de la denúncia).
3. - La comprovació de l'existència dels condicionants elementals de la perillositat i l'intent de coordinació de la possible intervenció amb les preocupacions bàsiques i fonamentals dels pares o tutors.

Aquestes condicions són garantia d'eficàcia i de necessitats de la intervenció social. I això per tres raons:

- a. Cal respectar dos valors socials indispensables: l'interès del menor i els drets de la família. Tota intervenció social ha de quedar únicament en un pla de suplència intentant ajudar les famílies que, per carència d'equipaments o per ineptitud, ignorància o indiferència no han pogut assolir elles soles una ajuda apropiada. No es tracta de suplantar o substituir la família, sinó d'ajudar-la a superar les seves pròpies dificultats educatives.
- b. La intrusió en la vida privada de les famílies portarà sempre un element d'arbitrarietat. No cal trepitjar els drets de les famílies per a donar una ajuda de cara a la superació de les seves tensions i el retrobament d'un equilibri compromès.
- c. Donat el cas, cal fer admetre als pares la necessitat de la intervenció sense forçar-los. Aquest és un postulat fonamental de la prevenció. Potser més que una acceptació explícita, cal aconseguir una disposició de la família. Quan aquesta col·laboració falla, queda aleshores únicament el recurs de la imposició a través dels òrgans de justícia.

Ens plantejàvem aquí i ara donar una definició de delinqüència. Reconeixem que no ho hem fet i, a més, estem plenament convençuts que no ho havíem de fer; tenim la impressió que n'hi ha ben bé prou d'haver posat en evidència la complexitat extraordinària del concepte, sobretot el de delinqüència juvenil.

En la discussió d'aquest concepte, ens hem basat fonamentalment en els elements bibliogràfics següents:

Gran Enciclopèdia Catalana, Enciclopèdia Catalana, S. A.

Diccionario de las Ciencias Sociales, ed. Aguilar

Aportacions del col·loqui: Evolution d'une notion: la délinquance juvénile, Bruxelles, març 1958.

Les Comités de Protection de la Jeunesse. Approche sociologique d'une institution nouvelle, Bruxelles, 1976

2. Interpretacions causals de la delinqüència. Teories crímino-genètiques

Són moltes les teories formulades per a explicar les causes de la criminalitat. Des de la doctrina demoníaca fins a la psico-analítica, passant per la constitucionalística, l'econòmica, l'endocrinològica, la política, l'educacionalística, la sociològica, la psiquiàtrica; totes han volgut convertir el seu punt de vista original en font explicativa de tot el fenomen, tan extraordinàriament complex, de la delinqüència. Amb tot, no n'hi ha ni una que hagi pogut satisfer totalment l'anhel de poder erradicar la plaga de la conducta desviada, precisament per la seva unilateralitat explicativa; aquesta, precisament, pel seu caràcter exclusiu, deforma la realitat i inclús arriba a donar-ne una imatge falsa.

Quasi totes les explicacions obliden el principal: la criminalitat és un fet essencialment social i és per això mateix que el seu volum, la seva evolució i el seu caràcter són la conseqüència directa de la vida del grup o comunitat que s'estudia, amb tota la força i els factors col·lectius que li donen consistència. Hi ha algú que ha escrit⁽³⁾:

"Malgrat que sembli paradoxal, cal reconèixer que la conducta "antisocial" també està socialment determinada. Ens referim a la criminalitat en general i no a cada delinqüent en particular.

Seria ingenu negar la possibilitat que té una mateixa persona d'arribar a ésser un deportista o un investigador, un home honest i respectuós de les lleis o bé un delinqüent, segons quines siguin les circumstàncies que prevalen en la seva vida i la seva acció, d'acord amb els seus antecedents hereditaris i amb la seva disposició constitucional...

Si s'admet que la criminalitat és la resultant de les relacions contínues i complexes entre els individus i la societat de la que forma part, no hi ha cap necessitat de recórrer al concepte "d'anormalitat", tan agradable a molts investigadors, per a comprendre la dinàmica del seu mecanisme generador. Delinqüents i no delinqüents som el resultat directe de les interrelacions.

A més, en no poques instàncies, els no delinqüents som els responsables voluntaris o involuntaris, conscients o inconscients, d'aquelles condicions que permeten o faciliten l'eclosió de la conducta delictiva".

L'exposició que segueix no vol pas ésser exhaustiva. Únicament, vol ésser una petita síntesi de les grans tendències que s'han donat en el camp de la investigació tipològica i que pretenen donar una idea de les diverses disciplines que s'han interessat pels problemes que planteja la conducta desviada. Estem segurs que aquesta breu exposició serà suficientment fecunda com per a poder deixar entreveure la gran complexitat del problema i la dificultat de voler trobar explicacions exhaustives a partir d'una sola disciplina interpretativa.

2.1. Interpretacions biològiques

Des de fa molt temps molts investigadors s'han dedicat a examinar la constitució dels delinqüents, sospitant que poden existir certes característiques físiques que determinen el seu caràcter i els seus actes delictius. Segons aquesta escola de pensament⁽⁴⁾, les diferències entre els delinqüents i els no delinqüents serien de caràcter físic i es posseirien des del mateix naixement.

El desenvolupament d'aquesta escola, vingué clarament potenciada pel progrés de la ciència moderna, el creixent afany antropomètric, la més àmplia aplicació de l'estadística, la formulació de la teoria de l'evolució i el naixement de la verdadera psicologia aplicada. És a partir d'aquests corrents científics i de pensament que s'acaba volent distingir amb més claredat i precisió el "bé" del "mal", el "social" de l'"antisocial", el "normal" de l'"anormal". Un element completament inqüestionable serà la característica física del delinqüent, segurament que s'acabarà podent distingir també entre l'homicida, el lladre, el delinqüent sexual.

Aquesta doctrina ha passat ja a la història del pensament encara que no és difícil trobar teories basades en els mateixos principis i, inclús, molt recentment un jutge de perillositat social de Barcelona ho sostenia en públic en unes jornades sobre marginalitat social al Patronat Municipal de la Vivenda de Barcelona.⁽⁵⁾

En investigacions més modernes (SHELDON, Varietats de joves delinqüents, 1940. GLUECK i GLUECK, Vaticinant la delinqüència i el crim, 1950), s'ha constatat empíricament que els delinqüents tendeixen a ésser mesoformes, és a dir, relativament musculosos i "ferms". De totes maneres, no està pas clara la interpretació; ¿cal considerar la mesomòrfia com a causa o com a conseqüència de la delinqüència? Els que la descobreixen com a causa, opinen que el mesomorfe és un individu més agressiu ja des del seu naixement i a mesura que es va fent gran, va creixent aquesta agressivitat fins el punt que es pot arribar a traduir en una conducta desviada.

També modernament, d'altres investigadors han trobat que els delinqüents, en una proporció elevada, reaccionen per sota del normal davant dels estímuls dolorosos (LINDNER, Estudis experimentals de la inferioritat constitucional psicopàtica, 1942-1943). D'altres autors han trobat que els delinqüents presenten força senyals d'immaduresa física, o anomalies en el seu desenvolupament. (STAFFORD-CLARK, El psicòpata a la presó: una relació preliminar d'una investigació cooperativa, 1951). Encara, d'altres investigadors diuen que es troben més trastorns neurològics entre els delinqüents que en la població no delinqüent. (OSTROW i OSTROW, Bilateralitat sincrònica paroxismal d'activitat retardada en els electroencefalogrames de no epilèptics, 1946).

De totes maneres, tots aquests resultats poden interpretar-se diversament. Es a dir, és molt possible que la major proporció relativa de trastorns físics en els delinqüents siguin pura i únicament el resultat de la pobresa ambiental; d'altra banda, també, es pot donar el cas que un mal funcionament fisiològic o neurològic en alguns casos sigui la causa de la delinqüència.

En tot cas, el que ens sembla absolutament evident és la dificultat científica de fer generalitzacions a partir de constatacions empíriques i relatives d'aquesta mena. Pensem, en definitiva, que el delinqüent no neix talment tarat que es pugui generalitzar el concepte tan extraordinàriament dubtós i confús de "delinqüent nat". Així mateix, pensem que les constants de regressió fisiològica o neurològica no han estat mai tan determinants com per a poder arribar a fer generalitzacions definitives al respecte. En concret, cal desestimar aquestes interpretacions biològiques.

2.2. Interpretacions psicogenètiques

Quan s'acaben les medicions físiques del cos, s'inicia l'època de l'edat mental i del quocient intel·lectual. S'arriba a les exageracions de voler explicar tot el fenomen de la conducta desviada partint de la capacitat intel·lectual dels delinqüents. Malgrat que la noció d'intel·ligència no sigui pas més precisa que la de possessió diabòlica, es prossegueix la classificació dels delinqüents d'acord amb una nova terminologia psicomètrica.

El procés causal de la delinqüència estaria en el mateix delinqüent; però ara es traslladen les medicions del cos a l'ànima. Moltes d'aquestes aportacions han estat fruit del tractament clínic de delinqüents juvenils.

El fons conceptual d'aquestes postures és el següent: la delinqüència ve a ésser una solució a problemes psicològics creats per una interacció defectuosa o patològica entre els membres de la família.

La investigació pionera en aquest camp fou realitzada al 1936 constituint un excel·lent enfocament d'aquesta teoria interpretativa⁽⁶⁾.

El 90% dels delinqüents provenen d'un context familiarment degradat; els matisos d'aquesta degradació són molt diferents; rebug dels pares, sentiments diversos d'inferioritat, enveja dels germans, conflictes mentals que tenen una gènesi més profunda. El jove, que es sent desplaçat i inadaptat a la seva família, cerca camins de solució en la conducta divergent o desviada. La delinqüència, en certa manera, dona solució als déficits provocats per la mala organització familiar o, almenys, al sentiment de frustració psicològica sentit pel jove o adolescent al si de la família.

Aquesta ideologia interpretativa cerca, doncs, la causa de la delinqüència en la situació psicològica del delinqüent, situació que és fruit i resultat dels estils específics d'interpretació familiar.

Posteriorment, totes les teories psicogenètiques, després d'haver matisat substancialment les seves postures⁽⁷⁾, no n'han, en canvi, modificat en absolut el plantejament bàsic: les circumstàncies familiars desfavorables creen en l'infant problemes psicològics personals d'adaptació que, d'alguna manera, seran resolts a través de la realització d'actes delictius. El focus d'atenció és l'infant i el seu mitjà socio-familiar. Es suposa que la delinqüència és una mena de reacció davant els problemes relacionals creats per la família.

Des que, als anys vint, alguns sociòlegs i psicòlegs, a través de tests d'intel·ligència, pensaven trobar l'explicació única de la delinqüència en la debilitat mental fins a anàlisis posteriors i relativament recents que, constatant aquest retard dels delinqüents, han interpretat el fenomen de manera diferent, hi ha hagut una extraordinària evolució. Aquest retard de la intel·ligència pot ésser degut a causes socials i no cal que només sigui interpretat com la causa definitiva de la conducta desviada⁽⁸⁾.

Dintre de la gamma psicogenètica, hi ha qui ha descobert en els delinqüents una gran habilitat executiva; però una significativa pobresa de llenguatge⁽⁹⁾. D'altres, han trobat que els delinqüents tenen un nombre relativament restringit de categories intel·lectuals en la seva apreciació del món exterior⁽¹⁰⁾.

Molt bé. Tots aquests estudis, malgrat el seu interès, demostren que no existeix un model particular de personalitat que caracteritzi a tots els delinqüents; ni tan sols a la majoria d'ells. S'ha pogut demostrar que no existeix relació entre la delinqüència i unes característiques específiques de personalitat⁽¹¹⁾.

És des d'aquest punt de vista que cal desestimar totalment les teories psicogenètiques en general. Inclús cal tenir certes reserves en els tres grans grups tipològics de delinqüents juvenils que, amb una certa precisió i amb un cert nivell d'utilitat pràctica, han estat esgrimits pels investigadors més conspicus⁽¹²⁾: el delinqüent socialitzat, el delinqüent neuròtic i el delinqüent psicòpata. Heus aquí, breument, una definició de les seves característiques.

. El delinqüent socialitzat no pateix desordres psicològics particulars; els seus delictes són causats pel desig d'amotillar-se a les normes de la seva banda o pandilla. Els adolescents delinqüents surten d'un sector urbà on s'hi ha format una subcultura de bandes. El delinqüent socialitzat, a més, prové de famílies frustrades o insegures i la banda pren un caràcter de verdadera suplència. Aquest vailet adopta l'ètica i els costums de la banda, costums i ètica que li produeixen un sentiment d'importància i de seguretat que no ha aconseguit per d'altres camins. El delinqüent socialitzat deixa d'ésser-ho quan arriba a l'edat adulta.

. El delinqüent neuròtic sofreix d'ansietat profunda, d'inseguretat total i, sovint, de complex de culpabilitat. És per això que, per a aquest personatge, la conducta desviada és una manera d'expressar un conflicte no resolt i també de donar una sortida a la seva ansietat. Generalment, comet transgressions en solitari i rarament comet més d'una mena de transgressions. El piròman juvenil, l'agressor sexual i el toxicòman pertanyen generalment a aquesta mena de delinqüents. La seva extracció social s'opera relativament dintre els ambients de la classe mitja i en famílies que tenen símptomes de gran tensió emotiva i amb pares que pateixen problemes semblants. Una característica psicològica d'aquest delinqüent és que li agrada viure aïllat i així evita les relacions amb d'altres persones. Els delinqüents neuròtics continuen actuant quan arriben a l'edat adulta.

. El delinqüent psicòpata, per la seva banda, es caracteritza per la seva incapacitat d'establir relacions emocionals duradores amb d'altres éssers humans i la seva quasi total manca de sentiment de culpabilitat, de remordiment o d'inhibició. No experimenta, a més, el més petit conflicte intern ni tampoc cap ansietat. Realitza un ampli espectre de delictes i la reincidència és quelcom completament normal. Les famílies d'on han sortit aquestes persones es caracteritzen per un tracte brutal, desafeccionat, de constant discussió i d'una disciplina molt estricta. El psicòpata no ha trobat mai l'escalf d'una relació afectiva amb d'altres éssers humans. Molt freqüentment, el psicòpata té trastorns neurològics que ajuden a disminuir-li la capacitat de refrenar els seus impulsos.

2.3. Interpretacions sòcio-genètiques

Entrem ara dintre de les interpretacions o explicacions pròpiament sociològiques del problema de la delinqüència juvenil. Totes tenen en comú que, per un motiu o altre, donen una clara prioritat als elements anomenats socials; és així com des d'aquesta perspectiva, la delinqüència juvenil, sense deixar de banda els elements pròpiament tractats per d'altres disciplines, és considerada com un fenomen social i, per tant, que ha de tenir la seva raó última interpretativa en explicacions de tipus social, com deia ja Durkheim.

Intentarem sintetitzar al màxim el contingut de cadascuna d'aquestes teories.

2.3.1. L'anòmia com a factor d'explicació (13)

Aquesta explicació de la delinqüència juvenil neix de la impressionant força de la desorganització social i cultural de la ciutat que es troba en ràpida expansió. La immigració i la formació de minories són els elements explicatius més rellevants. Ja els índexs de criminalitat formulats per la Universitat de Chicago i la seva escola, posaven de relleu les característiques socio-culturals típiques de les àrees urbanes que donaven un índex alt de delinqüència; aquestes característiques, a grans trets, eren les següents: ràpid canvi de població, grans extensions de terreny reservats o efectivament ocupats per indústries, alta proporció de persones pertencents a grups minoritaris, alts índexs de desorganització social (divorci, suïcidi, alcoholisme i d'altres problemes semblants).

A la vista d'aquestes situacions socials, és natural que molts investigadors comencessin a pensar que les causes importants de la delinqüència no havien d'ésser buscades en el si de la família, sinó en el context cultural del seu domicili i del seu barri. En aquestes àrees, la història "normal" d'un menor ha d'incloure com a natural les activitats delictives. És que darrera tot això hi ha una realitat que dona a bastament la idea del que és aquesta desorganització: l'anòmia.

Anòmia, del grec *ánomos*, significa etimològicament absència de lleis, anarquia, desordre. El caràcter anòmic de la societat moderna és el resultat de l'absència de reglamentació dels intercanvis fets indispensables per l'especialització de moltes tasques que els homes han de realitzar al si de la societat (14).

Mes tard, (15) el mateix Durkheim dirà que anòmia és l'estat negatiu de tota normativitat afectant a un grup social sotmès a una massa brusca transformació.

L'anòmia, que apareix momentàniament en uns moments de crisi, esdevé una característica permanent de la esfera industrial i de la societat en general. La jerarquia de les necessitats es revela impossible de mantenir: l'augment incessant de la producció de béns, l'extensió dels mercats i l'obligació de vendre els productes fabricats, creen una incessant eferescència (la imaginació s'encén, els desigs es desencadenen, les passions puguen de to). S'ha creat un abisme entre unes necessitats creixents i uns mitjans que han esdevingut limitats o proporcionalment reduïts; això comporta impaciències, neguits i aventures.

L'anòmia no ve definida per la distància entre necessitats i mitjans, sinó que consisteix en la no reglamentació de les necessitats. En el fons, el que importa és l'abisme existent en la situació real dels diferents grups socials i aquest abisme és una hipòtesi inapreciable per a l'explicació de la delinqüència juvenil, segons molts sociòlegs.

La naturalesa de la nostra societat industrial moderna fa que la producció es desenvolupi a un ritme cada vegada més accentuat i provoca un flux més important de béns destinats a un consum de masses. Aleshores, es creen constantment noves necessitats. Que aquestes siguin fruit de la publicitat, de la moda, de la imitació o signes d'un progrés: això no té cap importància. L'anòmia caracteritza, per tant, no solament l'esfera industrial sinó la mateixa societat i això en la mesura que aquesta ha esdevingut una "societat industrial", per dir-ho d'alguna manera.

Aquesta primera interpretació té la virtualitat de desplaçar totalment el centre d'atenció de l'individu en els seus condicionants físics o psicològics, a la societat en la seva característica marcada per l'organització social.

En certa manera, l'hem posada la primera de les teories sociogenètiques, perquè obre la porta a una altra dimensió que està centrada essencialment en els aspectes socials del problema o de les interpretacions explicatives.

2.3.2. La teoria de l'associació diferencial

Sutherland i Cressey, el 1960, en els seus Principis de Criminologia són els qui van llençar la idea que el comportament criminal o desviat s'aprèn a l'interior d'un grup restringit; el delinqüent es fa a partir de la seva associació amb d'altres delinqüents.

Un jove es fa delinqüent en la mesura en que participa i s'adapta a un ambient, les idees i tècniques del qual es consideren com a reprobables pel conjunt de la societat. Com més jove sigui el menor i més intensa la seva freqüència amb aquests ambients, més forta és la seva probabilitat de que acabi essent un delinqüent. Hom no es fixa aquí en els problemes personals que pugui tenir el menor com a explicació per a caure en la delinqüència; sinó únicament en l'aprenentatge que es fa de la conducta divergent.

Aquesta teoria ha fet certament escola i no ha estat objecte d'excessives discussions. Es pot dir que es tracta d'una teoria que, certament, ha fet fortuna. Cal notar ara, com una explicació més, alguna variant de la mateixa explicació.

Al segon Congrés Internacional de Criminologia, el xilè Israel Senderey Drapkin⁽¹⁶⁾, explicava la seva postura interpretativa en els termes següents:

"Com tot ésser humà, el delinqüent és també sociable i s'adapta a la vida social; però a aquella vida social del "grup" al qual pertany. Per tant, parlar d'associalitat o d'antisocialitat resulta molt inespecífic perquè els que ho fan no determinen el grup social al que es refereixen.

Un delinqüent pot ésser considerat com asocial; però simultàniament pot presentar les característiques que ciutadans d'altres grups socials estimen i accepten com socials. Es més, pot estar tan adaptat al seu "grup social" que rebutja, a vegades amb violència, tot intent de "readaptar-lo" a un grup social diferent al seu, perquè això el faria un inadaptat de cara al seu propi grup de referència...

Per tant, la delinqüència no és que un individu no s'adapti a la societat, sinó que hi ha un procés íntim d'adaptació a un "grup social especial", afrontat amb la resta de la societat..."

Aquesta teoria de l'associació diferencial matisada per Sende-reny, resitua veritablement el fenomen en el context que veritablement li és propi: la dimensió social. De fet, la crònica policial dona compte constantment que la major part dels delictes són comesos per individus que viuen, operen i reben ajuda i estímul de "grups socials" determinats.

Segons aquesta explicació potser el més important seria conèixer les raons per les que aquests grups exerceixen una conducta d'oposició i perquè un determinat individu s'hi adapta tan estretament.

En l'exposició d'aquestes teories interpretatives no volem pas donar la sensació d'una presa de postura prèvia, sinó que volem mantenir-nos dintre d'una línia expositiva global, abstenint-nos conscientment de tota anàlisi crítica.

2.3.3. Les subcultures delinqüencials⁽¹⁷⁾

Fou cap a l'any 1950 que la sociologia criminal començà a interessar-se en el problema de les bandes juvenils. Dos factors venien a donar una extraordinària importància al fenomen: d'una banda, l'increment de la violència que provenia de forces organitzades i, d'altra banda, la importància relativa que anaven adquirint aquestes bandes organitzades en les nostres societats industrials.

Es així, doncs, com nasqueren nous intents d'explicació teòrica a partir del fenomen concret: la banda organitzada participa d'una subcultura delinqüencial pròpia i específica de la trepa. Els americans en diuen "gang", els francesos "bande" i els castellans "pandilla".

El prefixe "sub" indica que aquestes cultures formen part de sistemes molt més amplis. La subcultura delinqüent és

"un sistema de valors i creences que fomenta la comissió d'actes delictius, dona una certa prestància social sobre la base d'aquests actes i especifica el tipus de relacions que cal tenir amb els qui estan fora del món social dels delinqüents".

El funcionalisme ha trobat una notable i extraordinària compleença en distincions i subdistincions dintre dels conceptes que integren o formen part de la noció de subcultura delinqüencial: els sistemes de valors, els normatius, les nocions fonamentals de conflicte i d'integració, les classificacions... Moralitat convencional, moralitat marginal, moralitat contracultural... Estructures, tradicions i grups... Cultura global i cultura particularitzada... Etc. (18)

No ens detindrem pas en cadascuna d'aquestes definicions, puix que per poc que es conegui el funcionalisme, n'hi ha prou per a entendre de quina manera la recreació conceptual esdevé quasi morbosa. Per via d'exemple, només farem al·lusió a una de tantes classificacions elaborades per la teoria sociològica; ens referim a la que fa referència a les subcultures antagoniques, criminals i marginals.

a) Subcultures antagoniques són les que integren bandes que es barallen periòdicament per la possessió d'un determinat territori, o per a la realització de venjances de grup, o per la possessió de certs drets sobre determinades companyes...

b) Subcultures criminals són les que pretenen obtenir un benefici econòmic per medis il·lícits i comptant amb una organització i una planificació que inclou un determinat control de mercats i una protecció col·lectiva contra la policia. Aquestes organitzacions inclouen pactes amb xarxes de bandes d'adults que subordinen l'acció a una major eficàcia.

c) Subcultures marginals, anomenades també per d'altres contracultures, són aquelles en les que els membres que les integren cerquen experiències esotèriques o "plaers excitants", a través de l'habitució a drogues o del sosteniment de conductes sexuals d'oposició. La seva pràctica es basa principalment en l'experiència.

Podríem allargar els exemples de meticulositat fins l'infinit. Un defecte fonamental de la majoria d'aquestes teories subculturals és que no venen recolzades per observacions empíriques; les excepcions no poden invalidar de cap manera aquesta primera afirmació.

Diem també que, en síntesi, les grans conclusions d'aquestes teories es resumeixen en els vuit punts següents:

1. Aquestes bandes de delinqüents, es donen a les grans ciutats.
2. Aquestes bandes se concentren a les zones d'un nivell socioeconòmic baix i en els barris marcats pels ghettos constructius.
3. Les noies hi tenen una petita participació i no és infreqüent que es mantinguin relacions amb persones que no són del grup.
4. Els actes delictius, si són notoris i han estat divulgats pels mitjans de difusió, acorden un status de prestigi als elements que en formen part.

5. Els fets delictius perpetrats per una banda solen ésser episòdics: no tots els membres hi participen de la mateixa manera.
6. El nombre de membres és molt desigual i aquests ostenten sovint un nivell de cohesió molt diversificat.
7. L'organització col·lectiva de les bandes entre elles només ha estat observada a les grans ciutats d'Estats Units (Nova York i Chicago).
8. Les subcultures delinqüencials estudiades només existeixen en estat pur en algunes ciutats americanes. En altres indrets no apareixen o, en tot cas, la delinqüència col·lectiva no assumeix les formes especialitzades a les que s'han donat el nom de subcultures delinqüencials.

Resumint-ho, el concepte de subcultura delinqüencial vol una precisió molt més gran tant des del punt de vista teòric com empíric. Ha estat, almenys fins ara, patrimoni de la sociologia nord-americana, amb totes les seves qualitats i els seus defectes. És una mena d'explicació; però no és tota l'explicació.

2.3.4. El delinqüent situacional⁽¹⁹⁾

Es parteix del principi que la delinqüència té uns motius fenomenològics relativament simples; les seves causes estan molt pròximes de les contingències immediates de l'acció en el món quotidià: el context social immediat de la desviació i els problemes de l'adolescència.

La delinqüència, potencial o real, calcula el risc i elabora justificacions racionals; hi juga preponderantment un problema de voluntat.

Els elements més notables d'aquesta interpretació són:

- els adolescents d'una gran ciutat tenen poques oportunitats d'identificar-se amb el seu pare o d'imitar les formes masculines de comportament. Això, en definitiva, explicaria les diferències de conducta desviada observades per respecte a les nenes: continuen identificant-se amb les seves mares, per la seva mateixa naturalesa femenina i no pateixen d'una tan greu crisi d'identitat. El comportament delictiu ha acabat essent una conducta que genera un prestigi "machista".
- els grups minoritaris acullen gran part de la delinqüència, marcats principalment pels problemes de desarrelament vinculats als fets migratoris. Cal comptar també amb els prejudicis policials que etiqueten decididament certes capes socials per damunt d'unes altres.
- l'anonimat de la gran ciutat afavoreix en gran manera la delinqüència i la influència de la ciutat és un element a tenir en compte. És per aquest motiu que la delinqüència es concentra als barris més pobres i desemparats de la gran ciutat...

No cal seguir, puix que la petita mostra d'elements apuntats creiem que és suficient per a donar una idea del contingut d'aquesta postura interpretativa de la delinqüència juvenil.

2.3.5. La desviació secundària deguda a la intervenció social⁽²⁰⁾

La carrera delictiva és un procés de creixement i és el producte de l'acumulació d'una llarga i tempestuosa sèrie d'experiències, incidents i accidents.

El jove delinqüent és, massa sovint, el nen difícil, de conducta irregular i que ahir feia el salt a l'escola. És molt petita la diferència que hi ha entre l'infant, el jove o adolescent i l'adult que han entrat dintre la vida delictiva: són etapes d'un llarg però inapel·lable procés. Es tracta d'una carrera delictiva considerada en el seu començament i passant per la seva progressió.

L'infant juga i en el seu joc hi pot intervenir l'actuació de processos que afecten directament la conducta desviada. Aquest joc es realitza en grup, grup que començarà a ésser defensiu i pot acabar essent agressiu: tot depèn dels conflictes externs que sorgeixin i de la capacitat col·lectiva de fer-hi front.

L'esperit de cos creix i s'accentua, vinculant els menors més estretament entre sí; val a dir que la força cohesionant del grup és molt més forta que qualsevol altra activitat familiar, escolar o social del petit món en que viuen. La influència del grup prové del fet que el grup és l'únic món social, l'única institució pròpia de l'edat del noi i, de fet, fruit de la seva pròpia creació.

Té una importància relativa que la societat dels grans aprovi la conducta del seu grup; l'única cosa veritablement important és que l'aprovació vingui del grup.

El raonament fonamental d'aquesta interpretació és que el noi delinqüent es fa delinqüent perquè se'l considera delinqüent. Des del començament de la seva carrera, el delinqüent professional incipient, desenvolupa una activitat contrària al tipus de vida ordenada, metòdica i reglamentada que es pretén imposar-li. Això genera una conducta d'oposició. Està demostrat que les amenaces, els càstigs corporals, els "hàbils" interrogatoris policials, la privació de llibertat... no solucionen el conflicte i l'agreugen en gran manera.

La terminologia emprada per a expressar aquest conflicte és llarga: incorregible, delinqüència, perversió instintiva, debilitat moral, càstig, privació de llibertat... Pretendre la destrucció d'un grup d'aquests amb la força o la intimidació, equival a augmentar-li el poder i la influència.

Quan el menor ha estat detingut, se'l sotmet a un examen i a una investigació especial que el singularitza, el distingeix i el marca.

De cop i volta es troba davant d'una sèrie d'experiències, personatges, organismes i institucions, que els seus companys desconeixen: els funcionaris policials i judicials, l'ambient de la comisaria, l'atmosfera del tribunal de menors, les institucions de "protecció"... Per culpa seva, s'ha desencadenat tot un complicat mecanisme d'expedients, de testimonis, de reconstrucció constant dels fets, etc. que la societat ha inventat per a tractar els delinqüents.

Amb tot plegat se l'ha marcat i se l'ha submergit dintre d'un nou medi social que desconeix perquè precisament no és pas el seu. Tot el procés, inclús les persones de més bona voluntat, cauran en el defecte d'enfocar la "conducta delictiva" i no les necessitats de tot ordre del menor. Aquell nen que jugava ha estat estigmatitzat amb el fet d'ésser detingut per la policia i d'ésser processat.

Hi ha hagut una definició prèvia del subjecte com individu desviat i aquesta és veritablement una desviació secundària. Implícitament, se l'ha convidat a assumir un "paper" de delinqüent.

La delinqüència, en definitiva, segons aquesta interpretació, és en realitat un producte de la interacció entre els adolescents i les autoritats i no pot ésser entesa fàcilment si es considera únicament un dels termes de la interacció. En darrera instància, la conducta de les autoritats i dels instruments de control social són part integrant de la definició d'una persona com a delinqüent.

2.3.6. Mecanismes de la discriminació davant la llei que s'operen en una societat de classes

La projecció dels conceptes de "bo" i "dolent", no és més que l'aplicació d'un judici moral sobre els nostres hàbits i costums, és a dir, sobre la nostra manera de viure. Tot aquell que desafia els nostres hàbits i costums, els nostres valors i institucions, és un "anormal", es digui comunista, pacifista, nudista, delinqüent o simplement excèntric: en definitiva constitueix un perill real per la nostra vida social estructurada. Precisament perquè apreciem la nostra manera de viure, sembla que es fa necessari destruir o eliminar aquelles condutes, activitats o individus que atempten contra l'estabilitat del nostre ordre burguès.

Es només i únicament sota l'imperatiu d'aquestes circumstàncies que es poden entendre les teories criminogenètiques que han estat considerades fins ara. El delinqüent és un anormal perquè actua de manera diferenciada o antagònicament als models imperants a la societat. Abans, estava posseït pel dimoni; més tard, tenia defectes físics; posteriorment, s'ha dit que pateix dèficits intel·lectuals; actualment, sembla que hi ha un desencadenament de causes socials determinants... En cada cas tenim una excel·lent explicació de la conducta "antisocial" del subjecte i salvem la "nostra" organització social, no solament en teoria, sinó de manera eminentment pràctica.

Deixant de banda, doncs, la consideració de que la delinqüència s'explica "en funció" d'una interpretació fenomenològica, la perspectiva marxista i crítica descobreix en el fenomen de la delinqüència quelcom més profund, és a dir, un producte de les relacions socials determinades i concretades per les relacions de producció. Segons aquesta interpretació, cal enfocar el problema des d'una perspectiva històrica (materialisme històric) que ens fa veure com unes determinades relacions de producció són l'explicació més eficient de qui són veritablement els delinqüents en un període històric determinat (21).

El delicte i la pena entren dintre el camp del relativisme que explica i fonamenta precisament tot el pensament marxista. La societat té una necessitat peremptòria de controlar, mesurar i domesticar per a fer els individus dòcils i útils a la vegada. L'important és que l'individu sigui dòcil, és a dir, segueixi les normes, no pels seus propis impulsos, sinó perquè sent en l'atmosfera que, si no ho fa, no podrà defugir el càstig.

Es així com es passa del que és real al que és simbòlic; el càstig ja no es farà en públic, sinó a les fosques i serà la part més secreta de la correcció. El que compta és la certesa d'ésser castigat.

A partir d'aquest moment, és la condemna que ha de marcar el delinqüent amb un signe negatiu i unívoc. Es dona publicitat als debats, al judici i a la sentència; però la condemna és la part "vergonyosa"... el jutge la confia a d'altres per a que la realitzin en el més estricte silenci. El càstig ja no es dirigeix directament al cos sinó a l'ànima.

Sota el nom de crims i delictes, sempre es judiquen uns objectes jurídics definits pel codi; però, a l'ensem, es judiquen passions, instints, anomalies, inadaptacions, malalties, efectes hereditaris o de l'ambient... El càstig no deixarà d'ésser fins que no hi hagi símptomes d'un canvi de conducta: el delinqüent no ha de pagar únicament el seu delicte, sinó que ha de demostrar que és apte per a viure respectant la llei. Per a operar aquesta vigilància sobre l'ànima hi ha nous funcionaris que s'incorporaran al servei penal: psiquiatres, psicòlegs, educadors, assistents socials, etc. Aquests establiran el control sobre el "normal" i l'"anormal", la "bogeria" i el "delicte", per a detectar les possibilitats de retorn al camí del respecte a la llei.

Si s'incorporen tots aquests elements extrajurídics no és per a poder classificar el transgressor des d'un punt de vista jurídic, sinó per a disculpar el jutge d'ésser únicament el que castiga. "Encara que castiguem, el que volem és la curació". És a dir, amb la incorporació de la ciència en les relacions de poder, es controla i es vigila uns certs individus procedents d'un cert ambient i amb unes condicions socials determinades.

"Sempre es troba la mateixa classe social asseguda al cantó dels acusadors i també sempre es troba la mateixa classe social asseguda en el banc dels acusats".

El "saber" ve a legitimar les relacions de poder que justifiquen la vigilància, els registres, els exàmens i tota una manera de sotmetre una classe social a fi de que la classe social dominant continuï en el poder.

Es tracta d'una interpretació globalitzant que considera:

- la pena com una funció social,
- el càstig com objecte dintre d'unes relacions de poder,
- la introducció del saber per a exercir unes relacions de dominació, i
- els canvis en els mètodes penals des d'una perspectiva històrica comuna amb les relacions de poder.

Si els càstigs legals existeixen per a sancionar les infraccions, també pot dir-se que les infraccions existeixen per a mantenir els mecanismes de càstig i les seves funcions. Hi ha una relació històrica entre els diversos sistemes penals i els sistemes de producció.

En una economia servil, els mecanismes penals tenen per finalitat aportar una mà d'obra suplementària i constituir un esclavatge civil paral·lel a l'existent per a mantenir guerres. Amb el feudalisme, època en que el diner i la producció estan poc desenvolupats, s'efectuarà un brusc increment dels càstigs i els suplicis corporals. A l'època del mercantilisme, el correccional, l'hospital general, el treball forçat, el taller penalestaran a l'ordre del dia. Finalment, el sistema industrial, en exigir un mercat lliure de la mà d'obra, disminuirà el treball obligatori dels penals i la reclusió tindrà un caràcter purament correccional.

Per a aquesta interpretació, el fet que la població castigada coincideixi amb característiques com l'analfabetisme, la procedència social modesta, la família desunida, l'escassa formació professional... no és més que el reflex dels mecanismes de la discriminació davant la llei que s'efectuen en una societat de classes. Mentre hi ha delictes que són extraordinàriament castigats, d'altres ni tan sols són considerats com a tals. La classificació mateixa dels delictes ve determinada per les estructures de poder: només serà delicte el que posi en perill les relacions socials que es desprenen de la distribució del poder a la societat.

A les societats de classes, la instància jurídic-política està assegurada per l'Estat que actua d'aparell autònom per a organitzar i dirigir la violència legítima, la funció principal de la qual és mantenir sota el domini de la classe dominant totes les altres classes que depenen d'ella.

És absurd creure que uns tenen el crim al cor i els altres no. Inclús és absurd interpretar les causes de la delinqüència a través de nivells intermediaris productors de marginalitat (dificultats familiars, dispersió de la gran ciutat...) i creure que una millor gestió social

podria solucionar-ho; els mecanismes generadors de delinqüència es troben a una altra banda. La delinqüència, a part d'ésser un instrument de control i dominació, juga un paper simbòlic repressiu sobre la resta de la població. Els mitjans de comunicació social juguen un rellevant paper de caixa de ressonància de les darreres intencionalitats del grup que es troba en el poder en un moment històric determinat.

3. Experiències comparades del tractament dels menors en diferents països

És interessant de contrastar, malgrat que només sigui molt sumàriament, les solucions realitzades en diversos països estrangers i poder pulsar les diferències i similituds pel que respecta al tractament dels menors.

Com que està molt lluny de nosaltres fer una anàlisi de les institucions espanyoles que s'ocupen d'aquestes matèries, dintre del nostre relat comparatiu, inclourem al seu lloc pertinent el funcionament bàsic de les nostres institucions.

Des de la subscripció per molts països de la Declaració dels Drets del Nen, que la Societat de Les Nacions havia proclamat el 1924, ha passat molt temps. L'Assemblea General de Les Nacions Unides, l'inscriuria en la Declaració dels Drets de l'Home el 10 de desembre del 1948. Tots els drets internacionals han reconegut, doncs, per al nen,

"el dret d'ésser posat en mesura de desenvolupar-se d'una manera normal, materialment i espiritualment".

El 1959, la mateixa Assemblea de les Nacions Unides aprovava una nova Declaració dels Drets del Nen. Consta de deu punts que constitueixen una veritable proclama de protecció de la infància.

Malgrat tot, aquests texts només tenen una força de recomanació: es tracta dels objectius als quals cal tendir. Malgrat l'adhesió de molts països a un mateix ideal, no pressuposa de cap manera una uniformitat de tractament. Les variacions són substancials i moltes vegades les diferències són degudes fonamentalment a la diversitat d'opcions polítiques i socials, a la seva situació econòmica o a les seves tradicions culturals fonamentals.

3.1. Els Estats d'Amèrica Llatina

La dimensió dels problemes socials i econòmics que afecten la infància i la joventut, fa passar la protecció individual dels menors en perill a un darrer pla; però, malgrat tot, no es pot dir que quedi completament negligida.

El problema de la infància es queda en una dimensió global i l'actuació roman política i la protecció de la infància queda integrada en els programes generals de desenvolupament econòmic i social.

L' "Instituto Interamericano del Niño", fundat el 1927, veritable motor de la protecció de la infància, promou legislació, institucions i serveis destinats a protegir la maternitat, la infància, l'adolescència i la família. Efectivament, a l'Amèrica Llatina la prevenció primària domina totes les preocupacions.

3.2. Els Estats Units d'Amèrica del Nord

Contràriament a l'Amèrica Llatina, l'organització de la prevenció primària és diferent de les institucions que miren a la protecció individual dels menors en perill.

Es el primer Estat que ha instituït un Tribunal de Menors (la "Juvenile Court") que, en aquests moments, s'ha desdoblada en dues instàncies: "Juvenile Court" i "Family Court". La seva competència específica es centra en el menor delinqüent i en el que s'anomena menor en perill, respectivament.

Dues menes de serveis s'ocupen de l'acció preventiva: els "Child protective Services" i els "Youth Service Bureaus". Les víctimes de la negligència dels pares i també els menors el comportament dels quals sembla indicar un perill d'inadaptació, són les competències respectives d'aquests serveis. En definitiva, volen sostreure a les ambicions protectores de les jurisdiccions especialitzades per a menors una clientela a la qual es pot ajudar suficientment amb una intervenció social.

3.3. Illes del Pacífic (Fidji, Austràlia meridional, Nova Zelanda, Illes Cook, Samoa Occidental, Nina, Samoa Americana...)

Aquí la família, inserida en una organització política que ha restat sempre tradicional, aconsegueix encara funcions de protecció i de control de tal manera que la necessitat d'altres mitjans de control o de serveis socials especialitzats no es fa sentir. Aquesta constatació és notablement recent -del 1974- encara que posteriorment unes lleis han instaurat una protecció judicial dels menors en perill.

3.4. Itàlia, Espanya, Portugal i Holanda

El tret comú d'aquests Estats és que els sistemes de protecció són exclusivament judicials. Són pocs els països i, malgrat les diferències i matisos, els englobem dintre d'una única i sola categoria.

La institucionalització dels Tribunals de Menors, segueix la cronologia següent:

Holanda	1901
Portugal	1911
Espanya	1918
Itàlia	1934

A Holanda, malgrat disposar d'un òrgan de caràcter social, el Consell de Protecció de la Juventut, d'acció envers els delinqüents juvenils, no deixa de tenir l'aspecte de decisió jurídica imposada malgrat que en alguns casos s'exigeixi el consentiment dels pares. Aquell Consell es fonamenta en la col·laboració activa de les organitzacions privades com les "associacions de tutela" o l'anomenada de "tutela familiar" i les institucions d'internament. Ha estat constituït en federació i es preocupa també de tasques més generals: documentació, informació, formació de personal i planificació de la protecció social oferta als joves.

Portugal, per la seva banda, té un sistema de protecció instaurat que és, tanmateix, de natura exclusivament jurídica; però presenta la particularitat d'adreçar-se a diverses categories diferenciades de menors en perill:

- Preinadaptats, víctimes de maltractes o abandonats, la seguretat, salut i formació dels quals resta en perill.
- Els qui tenen una seriosa dificultat d'adaptació a la vida social normal.
- La paradelinqüència presentant símptomes de mendicitat, vagabunderia, prostitució o llibertinatge.
- Els menors greument indisiplinats.

Ni cal insistir en el fet que hi ha aquí una preocupació real pels menors en perill. La vida d'intervenció escollida és la de l'acció judicial imposada, tant als menors com a la seva família; el motiu es troba precisament en que la protecció institucionalitzada tendeix explícitament a prevenir la delinqüència dels joves.

Quant a Espanya, el decret del 1948 fa actuar la intervenció del Consell Superior de Protecció de Menors, les Junes Provincials de Protecció de Menors i els Tribunals Tutelars de Menors. El primer és l'òrgan superior de les estructures de protecció que promou, controla i coordina les accions i els passos que assegurin aquesta protecció. Té sis seccions: protecció de la primera infància, assistència social, mendicitat, tutela moral, tribunals tutelars i legislació.

Les Junes Provincials de Protecció de Menors, sota la dependència directa de l'anterior, efectuen una descentralització dirigida "provincialment" per un magistrat. Dintre encara de la perspectiva de la descentralització, les Junes locals, si es creu oportú, són creades en l'àmbit de la municipalitat.

Els Tribunals Tutelars de Menors són organismes provincials que depenen del Ministeri de Justícia i tenen tres seccions que es co-

responen a les tres facultats pertinents: la protecció (referent als menors víctimes d'un ús indigne dels drets paternals de guarda i educació), la reforma (pel que respecta als menors delinqüents, prostituíts, vagabunds, etc.) i la repressió (per a persones de més de 16 anys que cometen delictes que comprometen al menor: contra la seva salut, abandó material o moral dels menors per part dels seus pares...). La protecció judicial deixa d'actuar quan el menor ha arribat a la majoria d'edat civil.

Les associacions i les institucions col·laboradores del tribunal tutelar de menors són sostingudes per les Juntes Provincials a les que els membres del tribunal tutelar hi participen d'ofici. Aquestes institucions han d'ésser aprovades com auxiliars del Tribunal pel mateix Consell Superior.

Pel que fa a Itàlia, finalment, la reducció a l'assistència jurídica és totalment exclusiva (penal, administrativa i civil). En aquests moments, es donen moltes experiències no institucionalitzades de col·laboració; però el retard d'Itàlia és manifest.

3.5. França, Bèlgica, República Federal Alemanya, Anglaterra, País de Gal·les, República i cantó de Ginebra, República Popular de Polònia.

El tret comú d'aquests Estats és tenir un doble sistema de protecció: l'un consisteix en les institucions socials encarregades de respondre a les necessitats d'ajuda expressades per les famílies i l'altre en les intervencions autoritàries reservades al poder judicial.

Tant a França com a Bèlgica la protecció dels menors es recolza sobre dos graons essencials: un, molt recent, de prevenció social i l'altre, ja molt més antic, d'intervenció judicial.

L'acció preventiva depèn del Ministeri de la Salut, especialitzat en l'assistència a la infància. Es tracta d'un servei administratiu que, a Bèlgica, té el nom de Comitès de Protecció de la Juventut. Aquesta prevenció té la preocupació essencial posada en les famílies i no precisament en els menors i requereix l'acord dels pares per a poder actuar. Així, doncs, es caracteritza per l'anterioritat de l'acció i l'absència de tota mena de pressió. De fet, però, la frontera entre la intervenció social i la jurídica és, a vegades, difícil de fer. L'assistència es fa a través de l'Aide Sociale à l'Enfance, per un servei especialitzat de prevenció o per serveis socials exteriors que han fet un conveni amb les instàncies de prevenció social. Això permet la utilització dels serveis socials o educatius del departament.

A França, per la seva banda, els assistents socials -com a Bèlgica els Comitès de Protecció de la Juventut- són els que indiquen les situacions de perill de les que n'han obtingut coneixement. I aleshores, el servei de prevenció fa recurs als organismes, institucions o establiments que poden donar una col·laboració indispensable. De totes maneres, la resposta que es pot esperar d'aquests constitueix un

etern enigma i, en definitiva, manca una real i veritable coordinació en aquest camp.

La protecció jurídica té dos camps d'acció: l'assistència educativa, que es refereix a les "condicions d'educació" i la supressió de la potestat paterna, quan les condicions de seguretat, salut i moralitat del menor són manifestament posades en perill.

Finalment, el jutge de menors disposa d'una darrera intervenció protectora: la tutela de les prestacions familiars a fi de que realment aquestes siguin dedicades exclusivament a l'interès social i humà de l'infant.

A cada departament hi ha un Consell Departamental de Protecció de la Infància que assegura la col·laboració i coordinació en el terreny de la informació, del tractament dels menors i de l'estudi per a assegurar una millor protecció de la infància en perill i el desenvolupament dels centres d'internament i de vacances.

Amb la mateixa perspectiva bipolar d'assistència social i jurídica dels menors, la República Federal Alemanya té un sistema institucional molt diferent del precedent. Per a cada país i a nivells administratius diversos, hi ha uns òrgans integrats en un sistema jerarquitzat que tenen una jurisdicció local, regional o de país.

A l'escala més petita -poble o ciutat-, hi ha un "Jugendamt" que ajuda els joves, col·labora amb les autoritats judicials, civils i penals i treballa per una àmplia missió de protecció de la joventut. Té dues unitats: un comitè d'assistència a la joventut, encarregat de la política general d'ajuda, i una administració responsable de la intervenció individual.

L'acció preventiva es realitza a través de l'assistència educativa (procurada a nivell local) o, en darrer terme, de l'internament (proporcionat a nivell regional). Quan aquesta acció preventiva no és realitzable per expressa oposició dels pares, la intervenció de l'acció judicial es fa sota la demanda de les instàncies més pròximes a la problemàtica del menor. Les institucions oficials de la R.F.A. completen l'acció de les organitzacions privades i les iniciatives d'aquestes són legalment encoratjades.

A Anglaterra i al País de Gal·les la protecció dels menors es caracteritza per dos fets: l'acció preventiva confiada als Social Services Committee polivalents i no especialitzats, depenents de l'autoritat administrativa local i amb una gran imbricació en la protecció judicial.

El sistema anglès i el de Gal·les es fonamenten essencialment en un òrgan social local i no específic que realitza al mateix temps la protecció individual preventiva i la protecció judicial. Les dues maneres de protecció es distingeixen més per la presa de decisió que per la forma de les intervencions.

A Suïssa hi ha tants sistemes de protecció de la joventut com cantons i semicantons. Els procediments cantonals confien a autoritats diferents, adés judicials, adés administratives, adés mixtes, l'exercici de la protecció judicial dels menors en perill.

A Polònia, finalment, es troba un sistema de transició entre els anteriors -prevenció social i protecció jurídica al mateix temps- i els Estats que asseguren una protecció dels menors exclusiva per organismes no judicials.

Hi ha un Codi de la Família (1964) que garanteix una assistència jurídica quan els pares no poden assegurar l'educació del fill. Quan l'exercici de la pàtria potestat està amenaçat, el tribunal pot limitar i restringir els drets dels pares.

Per altra banda, la prevenció social és exercida pels "Consells del Poble", òrgans locals del poder de l'Estat i de l'autogestió del poble. Hi ha uns tutors socials (psicòleg, pedagog, sociòleg i jurista) que assisteixen els consultants i que disposen d'una important xarxa de benèvolos, d'associacions i institucions de la regió.

3.6. Unió de les Repúbliques Socialistes, República Socialista Federativa de Iugoslàvia, Països Escandinaus i Escòcia

El comú d'aquestes institucions és que les intervencions emanen d'un sol òrgan sòcio-administratiu.

Els Països Socialistes assignen a l'educació una finalitat precisa: la integració per part del nen dels valors i normes de la societat socialista. L'educació és un afer de tota la societat i els pares, educadors i ciutadans, asseguren un rol essencialment polític i social.

Amb aquesta perspectiva, la conducta desviada d'un jove és un atemptat a la moral i al civisme socialistes; no pas únicament un perill pel futur del menor. Els pares que no han realitzat una educació correcta són totalment responsables davant la societat.

La intervenció d'un òrgan social té, per tant, un caràcter de pressió i es fa recurs a mesures de control i de pressió social com un sistema freqüent d'internament. Les organitzacions socials participen, efectivament i activament, en tota mesura que es prengui de cara al menor.

Existeixen unes "Comissions pels assumptes dels menors" que són establertes en els "Comitès executius dels soviets", a nivell de territori, regió, província, ciutat i districte i depenen del Consell de Ministres. Hi ha una real preocupació d'una inserció local molt pròxima a la població. Aquestes Comissions reben noms diferents segons els Estats (Comissions de Lluita contra la Delinqüència juvenil a Bulgària; Comitès Executius dels Consells del Poble a Hungria; Comitès Nacionals de Departament a Txecoslovàquia; etc.).

A Iugoslàvia, per la seva banda, els ajuntaments constitueixen l'òrgan administratiu de base. Disposen d'un "Centre de Treball Social" que té la tasca d'analitzar i resoldre els problemes socials de la comuna i proposar mesures de política social.

El sistema iugoslau ha estat concebut deliberadament com un suport a una política de benestar col·lectiu i individual. L'assistència social dels menors pot prendre mesures imperatives; però està integrada en una institució general d'ajuda social, segons un model que s'acosta al dels Països Escandinaus.

En aquests, la protecció dels menors en perill s'inscriu en una política de focalització i coordinació de les funcions administratives i socials a un nivell local. L'acció protectora s'hi ha desenvolupat segons una concepció de política social que integra estretament l'home i el que el rodeja, les aspiracions individuals i col·lectives, les reaccions personals i les del mitjà social.

La protecció de la joventut es caracteritza per l'absència de límit entre la prevenció i la repressió i es fonamenta, per tant, en una acció de promoció del benestar individual i col·lectiu.

A Suècia el Comitè de Protecció dels Menors; a Noruega els Comitès de Protecció de la Infància; a Dinamarca el Comitè de Protecció de la Infància i de la Joventut; a Finlàndia la Comissió d'Assistència Social, enmarcades totes elles en el Ministeri d'Assumptes Socials; però amb un radi d'acció purament municipal, són les que exerceixen un veritable poder local en tot el que es refereix a la protecció dels menors. Inclús, quan es segueix un procediment judicial contra un menor, aquestes comissions i organismes n'han d'estar assabentades.

Escòcia, finalment, ha substituït el tribunal per una comissió de ciutadans per a prendre mesures coercitives que serveixin per a protegir els menors en perill. El funcionament del sistema suposa una estreta col·laboració entre els membres del "Children's Panel" o Comitè local de la Infància, el "Reporter" o funcionari depenent de les autoritats locals a qui es transmet i es comunica l'existència dels menors pels qui una intervenció es fa necessària i que pren una determinació sobre l'orientació que cal donar a l'afer, i el director del Departament de Treball Social que executa eventualment les decisions preses en cada cas. En definitiva, és aquest darrer el que realitzarà l'assistència proposada o imposada als menors en dificultats.

4. Conclusions

Creiem que hem presentat en aquesta primera part introductiva una àmplia panoràmica de l'extraordinària importància del fenomen de la delinqüència, sobretot la juvenil.

Hem donat una ràpida llambregada a les grans dificultats imbricades en la formulació d'una definició de la mateixa delinqüència. Hem vist seguidament la varietat tipològica de les interpretacions

causals de la delinqüència: des dels que tot ho volen reduir a un problema biològic o constitucional, fins als que atribueixen la delinqüència a una explicació o altra d'origen sociològic, passant pels que pensen que el delinqüent és un malalt mental, afectat de desequilibris neurològics o, almenys, d'inadaptacions al seu medi ambient. Dintre d'aquestes interpretacions, ha merescut un lloc a part l'anàlisi marxista que veu la desviació, no en el subjecte, sinó en les contradiccions socials inherents a una societat de classes.

Finalment, hem donat una lleugera mirada comparativa a l'organització i muntatge de la prevenció i de la protecció als menors en diversos països.

¿Què en surt de tota aquesta exposició? Nosaltres voldríem resoldre tot el nostre pensament en una sola i única expressió semàntica: "relativitat". És relatiu el concepte de delinqüència, és relativa la seva interpretació causal i és relativa l'organització social que vol fer front al problema de la conducta desviada dels joves.

¿Relatiu a què? Per respondre a l'interrogant, val la pena de formular-ho amb un altre interrogant: ¿val la pena, després del que ha estat dit, d'entretenir-nos en l'enumeració dels factors de relativisme?

Pensem, senzillament, que qualsevol circumstància, qualsevol eventualitat, qualsevol política, qualsevol patró cultural... són aptes i capaços d'invertir de soca-rel els termes de la mateixa definició, de la mateixa explicació o de la mateixa organització social que afecta a la conducta desviada dels joves.

Aleshores, ¿què fer? ¿No podem formular nosaltres la més mínima hipòtesi de recerca a l'hora d'iniciar el nostre estudi sobre la delinqüència juvenil de Mataró? Aquest interrogant no pretenem pas cloure'l ara. Més tard parlarem dels problemes metodològics. Al terme d'aquesta exposició teòrica, quedem-nos amb l'única idea de que el tema que tractem ve marcat extraordinàriament per la relativitat. Si arribem a assimilar perfectament aquesta idea, la nostra feina fins ara no haurà estat debades.

II.

II. DELINQUÈNCIA JUVENIL A MATARÓ 1970-1977. LES APORTACIONS D'UNA QUANTIFICACIÓ

Aproximació quantitativa a la delinqüència juvenil segons les dades bàsiques que obren al Tribunal Tutelar de Menors de Barcelona.

Aquesta anàlisi quantitativa, malgrat les seves extraordinàries limitacions, dóna ja una idea de la distribució de la delinqüència juvenil a Mataró. De totes maneres, com que la base informativa ve constituïda únicament per les dades que consten en poder del Tribunal Tutelar de Menors, cal fer algunes precisions que matisen extraordinàriament la seva validesa.

En primer lloc, les dades que aquí s'aporten són les que fan referència als nois i noies als que, per un motiu o un altre, els ha estat obert un expedient d'inculpació com a fruit d'una denúncia. Ens sembla que això limita seriosament les definicions mateixes de delinqüent. Sovint, un menor pot ésser inculpat per alguna cosa que, havent causat molèsties o greuges a un tercer, ha estat objecte d'obertura d'un procés inculpat a les instàncies mateixes del Tribunal. Això vol dir, d'entrada, que no tot infant tramès davant el Tribunal de Menors és específicament un delinqüent. Pensem que qui sap si en el concepte de delinqüent juvenil no caldria incloure-hi l'element reincidència: això però son figures d'un altre paner, almenys en aquests moments.

En segon lloc, les possibilitats informatives del Tribunal són molt limitades. Treballem aquí amb les dades que podien ésser trobades fàcilment; però hi ha molts altres elements que seria interessant conèixer. Pensem en la cultura d'origen, l'escolaritat, relacions intrafamiliars, etc.

Considerem que, en definitiva, aquesta aproximació és només un punt de partida per a iniciar una tasca de recerca sobre la realitat del problema, penetrant en les veritables causes socials, econòmiques i culturals que expliquen i donen una interpretació al fenomen de la delinqüència juvenil a Mataró. Aquest paper no ens permet pas fer ciència.

1. Les fonts informatives: crítica de les mateixes. Metodologia

El Tribunal Tutelar de Menors és qui pren les decisions sobre els infants que han estat objecte de denúncia i, per tant, que són susceptibles d'acaparar sobre d'ells unes sospites que els constitueixen objecte d'atencions especials.

Quan un infant, pel motiu que sigui, és denunciat al Tribunal, el primer gest del mateix és l'obertura d'un expedient. Heus aquí la referència del codi penal que té relació amb aquesta problemàtica (art. 8, 2º):

"El menor de setze anys està exempt de responsabilitat criminal. Quan el menor que no hagi complert aquesta edat executi un fet castigat per la Llei serà lliurat a la jurisdicció especial dels Tribunals Tutelars de Menors. En els casos en que excepcionalment la jurisdicció tutelar declinés la seva competència respecte a un major de setze anys per entendre que pel temps transcorregut des de l'execució del fet, realitzat abans de complir-los o per raó de les circumstàncies del menor, no ha d'ésser convenient l'adopció de les mesures que pogués aplicar-li, confiarà el menor a l'autoritat governativa per a que aquesta adopti les mesures de seguretat que la legislació autoritzi".

L'obertura d'un expedient no prejudja de cap manera sobre la bondat o maldat del menor. El que realment té una importància jurídica és el que el Tribunal anomena "acords" que, en llenguatge més planer, en podem dir decisions. Aquests acords poden anar des d'una escridassada per a provocar la correcció fins al dipòsit del menor en una institució.

Es així com la informació que hem intentat analitzar a partir dels arxius del Tribunal Tutelar de Menors és extraordinàriament imperfecta, puix que únicament fa referència al delictes o a la falta del menor descuidant-se de tota la dimensió socio-econòmica i cultural que ha potenciat o que dóna interpretació hipotèticament causal al fet de la possible desviació del menor encausat.

Malgrat aquesta incomparable limitació, la nostra anàlisi afecta a tots els menors de la ciutat de Mataró que han estat objecte d'expedients des del 1970 al 1977 inclusivament. Les dades sobre les que hem treballat són les següents: nom, edat, lloc de naixement, domicili a Mataró, any d'incoació de l'expedient, causa delictiva, possibles reincidències i actuacions conjuntes de varies persones.

Aquestes variables han estat degudament codificades o correlacionades entre sí per tal de veure si es podien fer induccions que fossin indicadores de lleis o constants reveladores i suggeridores de generalitzacions específiques.

Ens semblaria totalment infantil fer induccions per a tota la ciutat de Mataró partint d'aquesta informació que hem extret del Tribunal Tutelar de Menors. Aquesta no és pas tota la delinqüència de Mataró, ni molt menys, sinó simplement la que passa pels tribunals. I, encara, podem dir que ignorem completament si aquests joves encausats per una o altra raó havien comès anteriorment un delictes. La nostra informació fa relació únicament de les denúncies que han arribat efectivament al Tribunal. Pot ésser i creiem que és efectivament un indicador; però no pot permetre generalitzacions excessivament simplistes o infundades.

2. Dades demogràfiques de base

2.1. El sexe

nens	287	89'40 %
nenes	<u>34</u>	<u>10'59 %</u>
Total	321	100

2.2. L'edat

mesos	5
1 any	4
2 anys	1
3 "	3
4 "	2
5 "	2
6 "	4
7 "	6
8 "	7
9 "	8
10 "	17
11 "	36
12 "	33
13 "	45
14 "	54
15 "	66
16 "	8
17 "	1
No consta	19

2.3. Facultat jurídica

Facultat Protectora	40	12'46 %
Facultat Reformadora ...	<u>281</u>	
	321	

2.4. Any de la primera infracció

1970	18	5'6 %
1971	25	7'78
1972	39	12'14
1973	30	9'34
1974	75	23'36
1975	54	16'82
1976	35	10'9
1977	<u>45</u>	<u>14'01</u>
	321	100

2.5. La delinqüència juvenil per barris

Rocafonda	41	12'77 %
Cerdanyola	120	37'38
Cirera	55	17'13
La Llàntia	11	3'42
Els Molins	27	8'41
Plaça Cuba	20	6'23
Rambla	37	11'52
Altres	4	1'24
No identificable	6	1'86
	<u>321</u>	<u>100</u>

2.6. Lloc de naixement

Nascuts a Catalunya	158	49'22 %
Nascuts fora de Catalunya ..	136	42'36
No consta	27	9'41
	<u>321</u>	<u>100</u>

2.7. Les agrupacions juvenils delinqüencials

Han estat inculpats per la mateixa raó	210	65'42 %
Idem per causa diferent ...	111	34'57
	<u>321</u>	<u>100</u>

Dintre de la unitat d'expedient, s'han donat per barris les agrupacions següents:

<u>Barris</u>	<u>Nombre de persones</u>	<u>Causa</u>
Rocafonda	2	Lesions i escàndol públic
	2	Falta n. 5 de l'art. 583
	2	Furt d'ús i cond. il.legal
	2	Furt
	2	Furt
	3	Abusos deshonestos
	3	Robatori i danys
	3	Furt
	<u>5</u>	Robatori
	24	

<u>Barris</u>	<u>Nombre de persones</u>	<u>Causa</u>
Cerdanyola	2	Tentativa de furt d'ús
	2	Furt i robatoris
	2	Robatoris
	2	Robatoris, furts i danys
	2	Tentativa de furt y danys
	2	Furt d'ús, danys i cond.il.leg.
	3	Conducta immoral
	3	Furt i danys
	3	Furt d'ús i cond.il.legal
	3	Furt i danys
	3	Furts i danys
	3	Danys
	4	Lesions
	4	Robatoris, furts i cond.il.leg.
	5	Abusos deshonestos i agressió
	5	Danys
	5	Robatoris
5	Robatoris	
6	Danys i gamberrisme	
7	Robatoris i danys	
	<u>71</u>	
La Llàntia	2	Furt d'ús
	2	Robatoris
	3	Danys
	<u>7</u>	
Rambla	2	Danys
	2	Falta n. 5 art. 583
	3	Abusos deshonestos
	3	Robatori
	<u>10</u>	
Cirera	2	Robatori
	2	Robatori
	2	Furt i danys
	2	Furt
	2	Furt d'ús i cond.il.legal
	3	Furt i tentativa de furt
	3	Danys
	3	Danys
	4	Danys per incendi
	4	Cond.immoral, lesions i amenaces
	<u>27</u>	

<u>Barris</u>	<u>Nombre de persones</u>	<u>Causa</u>
Altres (no identificables en un barri únic o lligats per diferents motivacions que la residència, parentiu, per exemple)		
	2	Tentativa de furt
	2	Furt d'ús i cond. il.legal
	2	Furt
	<u>2</u>	Lesions
	8	
Pça. Cuba	2	Furt
	2	Furt
	2	Lesions
	<u>3</u>	Furt
	9	

En síntesi, a tot Mataró i a partir d'aquestes dades del Tribunal, trobem les agrupacions següents:

27 causes úniques amb dues persones implicades			
16	"	tres	"
4	"	quatre	"
5	"	cinc	"
1	"	sis	"
1	"	set	"

En total, doncs, es tracta de 156 infants o adolescents que de la facultat reformadora a l'hora d'incórrer en una causa inculpable no han pas actuat en solitari (no hem tingut compte aquí dels infants als qui s'ha obert un expedient per causa protectora).

2.8. Les reincidències per barris, sexe i motivacions

<u>Barris</u>	<u>Dues</u>	<u>Tres</u>	<u>Quatre</u>	<u>Cinc</u>	<u>Sis</u>	<u>Vuit</u>	<u>4 de Deu</u>	<u>Total</u>
Rambla	4	3	-	-	-	-	-	7 (12'3 %)
Cerdanyola	16	8	6	3	1	1	1	36 (63'2 %)
Rocafonda	4	1	-	1	-	1	-	7 (12'3 %)
Els Molins	1	-	-	-	-	-	-	1 (1'8 %)
Plaça Cuba	1	1	-	-	-	-	-	2 (3'5 %)
Cirera	2	1	-	-	-	-	-	3 (5'3 %)
Altres	1	-	-	-	-	-	-	1 (1'8 %)
Total	29	14	6	4	1	2	1	57 (100 %)
%	(50'9)	(24'6)	(10'5)	(7)	(1'8)	(3'5)	(1'8)	

Dels 57 reincidents, hi ha 3 nenes (5'3%). Les causes són les següents: conducta immoral (tres reincidències), actes deshonestos (dues reincidències) i falta n. 5 art. 583 (també dues reincidències).

De tots aquests 57 reincidents, 13 (22'8 %) ho han estat per la mateixa causa i els altres han anat agreujant progressivament els seus actes en la gravetat dels mateixos.

2.9. Correlació de l'edat amb el sexe i la facultat

Edat	Nens		Nenes		Total
	Protectora	Reformadora	Protectora	Reformadora	
Mesos	4	-	1	-	5
Un any	2	-	2	-	4
Dos	-	-	1	-	1
Tres	2	1	-	-	3
Quatre	1	1	-	-	2
Cinc	1	1	-	-	2
Sis	1	1	2	-	4
Set	2	3	1	-	6
Vuit	1	6	-	-	7
Nou	1	5	2	-	8
Deu	2	14	-	1	17
Onze	1	32	1	2	36
Dotze	1	28	1	3	33
Tretze	2	41	1	1	45
Catorze	-	47	1	6	54
Quinze	1	61	-	4	66
Setze	-	8	-	-	8
Disset	-	1	-	-	1
No consta	1	14	4	-	19
Total	23	264	17	17	321

2.10. Correlació de l'any amb el barri de residència

Barri	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	Total
Rocafonda	-	1	4	-	10	16	4	6	41
Cerdanyola	10	13	2	15	26	23	14	17	120
Cirera	-	4	19	5	13	3	5	6	55
La Llàntia	-	1	-	1	-	3	-	6	11
Els Molins	2	1	2	1	9	3	5	4	27
Pça Cuba	1	3	1	4	4	5	1	1	20
Rambla	2	2	9	2	11	-	6	5	37
Altres	2	-	-	-	2	-	-	-	4
No identif.	1	-	2	2	-	1	-	-	6
Total	18	25	39	30	75	54	35	45	321

2.11. Tipificació dels delictes

Sense pensar ni pretendre que aquesta tipificació dels delictes comesos entre els anys 1970 i 1977 doni molta llum a la problemàtica de la delinqüència juvenil, creiem que sí pot ésser reveladora en el sentit que manifesta les preocupacions de la justícia i els seus agents en la tasca de control dels valors més directament vigilats i cotitzats en la societat on vivim.

Dels 321 delictes censats a Mataró durant l'interval que ens pertoca, prescindim dels 39 casos de facultat protectora; es tracta efectivament d'una problemàtica molt diferent de la que ens afecta.

Aquesta aproximació la fem partint dels criteris purament jurídics puix que són veritablement aquests els que fonamenten les actuacions del Tribunal Tutelar de Menors. Seguint aquests criteris, tenim:

1. Els inculpatos per "lesiones", són els qui han ocasionat

"tot dany corporal violentment causat que pot produir ferida, contusió o erosió".

Dintre del mateix concepte, hi hem inclòs també els casos en els que consten algunes connotacions específiques (lesions causades per escàndol públic, per exemple).

Aquest grup representa el 5'3 % del total dels delictes i afecta a 15 persones.

2. "Conducción ilegal" és la transgressió de la regulació de la llei que determina la capacitat efectiva de conducció d'un vehicle. Algunes vegades, aquesta infracció va acompanyada de l'anterior, tal com dèiem més amunt.

Globalment representa el 3'2 % de les causes, i totalitza 9 persones.

3. "Hurto" i "Hurto de uso" és la transgressió consistent en apoderar-se del que és dels altres en contra de la voluntat del seu propietari; però sense violència.

Hi ha una diferència conceptual entre ambdós; mentre el "hurto de uso" és l'apropiació d'una cosa per a usar-la (l'automòbil, p. ex.), l'"hurto" pot tenir altres funcionalitats (vendre, p. ex.). D'aquí que l'"hurto de uso" la majoria de les vegades va acompanyat de "conducción ilegal".

Aquests delictes tenen una incidència notable (33'7 %), afectant 95 inculpatos.

4. "Daños" són els delictes que causen perjudicis a la propietat. Són el 12'4 % del total, amb 35 inculpatos.

5. "Robos" són idèntics als "hurtos", però ara són fets amb violència o intimidació de les víctimes i, inclús, usant la força per a apoderar-se de les coses. És per aquest motiu que la majoria de les vegades aquesta transgressió va acompanyada de "daños" i altres connotacions agreujants.

Són ni més ni menys el 26'6 % i afecten 75 inculpats.

6. "Abusos deshonestos" poden ésser de dues menes que hem agrupat per a més claredat:

- tot acte libidinós fet amb violència
- tot acte libidinós fet sense violència per cap de les parts, (jurídicament, se'n diu "actos inmorales").

El 9'6 % són d'aquesta mena i inclou 27 inculpats.

7. "Artículo 583" afecta els fills que manquen al respecte i submissió deguda als seus pares o tutors.

Totalitzen el 3'5 % de les transgressions i hi ha 10 inculpats.

8. "Políticos", subjectes essencialment a la mobilitat de la situació del moment polític determinat. Segurament, en l'actualitat ja no se'rien tinguts en compte.

Representen el 0'7 % i hi ha dues persones.

9. "Varios" engloben les transgressions que, per una banda, es troben aplegades dintre d'una multiplicitat de causes i que, per altra banda, són poc rellevants numèricament. Per exemple:

- dos acusats de mals tractes de paraula
- un per haver infringit la llei de caça
- tres acusats de vagància

Sis inculpats que totalitzen 2'1 % de les causes.

Fins ara hem parlat de la tipificació basada en una valoració jurídica del problema. Fem ara una agrupació en funció del valor social lesionat. Heus aquí les quatre agrupacions de referència:

<u>Delictes contra la propietat</u> (tipus 3, 4 i 5)	72'7 %
<u>Delictes contra la persona</u> (tipus 1)	5'3
<u>Delictes contra la moralitat</u> (tipus 6)	9'6
<u>Delictes varis</u> (tipus 2, 7, 8 i 9)	9'6
No consta	<u>2'8</u>
Total	100'0 %

3. Induccions o generalitzacions que surten d'aquesta informació

1) Notem la poca importància que tenen les nenes en el volum global de la delinqüència juvenil a Mataró. Una possible explicació es podria trobar en la naturalesa mateixa del delicte: les noies atempten més contra la moralitat, cosa que, en definitiva, és causa d'una acusació molt menys notòria i també menys feridora dels drets dels altres que no pas els delictes que afecten als nois, delictes que pràcticament es redueixen al que toca la propietat dels altres.

2) Sembla important remarcar que el 51'4 % dels delinqüents que han estat objecte de denúncies al Tribunal Tutelar de Menors tenen 13, 14 i 15 anys. Aquestes edats es correlacionen fortament amb els anys d'arribada dels forns allaus immigrants a Mataró a partir de l'any 1960. És per això que el 1974 marca el punt àlgid -23'36 %- de tota aquesta població infantil de Mataró que ha estat objecte de la nostra anàlisi.

3) Tres són els barris que es signifiquen particularment:

Cerdanyola	37'38 %
Cirera	17'13
Rocafonda	12'77
	<hr/>
	67'28 %

4) Aquestes tres àrees urbanes pertanyen a la perifèria de Mataró, és a dir, més enllà de les Rondes. Amb tot, notem que al centre de la ciutat (entorns de la Plaça Cuba i Rambla -fins a la Riera de Sant Simó-) hem comptabilitzat 57 casos, o sigui, el 17'75 % de tots els processos encausats a Mataró en aquests anys. L'àmplia zona geogràfica del centre es manté al nivell del petit barri de Cirera.

Pel que afecta al sector que hem anomenat de La Rambla, sembla que es tracta d'un assentament provisional d'acabats d'arribar a Mataró on obtenen uns lloguers barats donades les condicions precàries i degradades de la vivenda; aquesta podria ésser una possible explicació de la notable freqüència relativa dels delinqüents juvenils en aquest casc antic de la ciutat.

5) El delicte es porta a terme normalment en grup -65'42 %- . El fet individual normalment és menys freqüent i sol anar revestit de menys gravetat. Es tracta de persones molt joves que necessiten els altres per a l'aventura d'una conducta diferenciada o divergent.

6) Cal definir en conceptes jurídics les faltes dels menors que poden ésser o són efectivament objecte de denúncia. Heus aquí aquestes nocions:

Facultat protectora:

- Abandó: acció de deixar desemparat un menor de 16 anys.
- Mals tractes: menors que han estat sotmesos a brutalitats físiques.

- Exemples corruptors: menors que han estat sotmesos per adults als càrrecs castigats per l'article 584 del codi penal. Aquests càrrecs els hem agrupat de la manera següent:
 - Abandó
 - Abandó i exemples corruptors
 - Mals tractes
 - Mals tractes i exemples corruptors

Facultat reformadora:

- Furt: acte contra la propietat privada sense cap mena de violència.
- Robatori: idem amb violència.
- Conducció il.legal: conducció d'un vehicle de més de 49 cc. sense tenir permís per a fer-ho.
- Furt d'ús i conducció il.legal: el mateix que el precedent havent fet prèviament la sustracció del vehicle.
- Lesions físiques: produïdes a una altra persona per qualsevulla causa.
- Actes subversius: (art. 251) assistència a manifestacions no autoritzades i distribuir propaganda il.legal.
- Gamberrisme: llei de perillositat social. Títol I, cap. I, art. 2
- Insubmissió: falta d'obediència i de respecte a pares i tutors (art. 583, paràgraf 5 i 6). Textualment: "serán castigados con las penas de 5 a 15 días de arresto menor y represión privada los hijos de familia que faltaren al respeto y sumisión debida a los padres. Los pupilos que cometieren igual falta hacia sus tutores".
- Danys: els que ocasionen perjudici a la propietat d'altri.
- Abusos deshonestos: l'acte libidinós que no té per fi cohabitar amb la dona, sempre que hi hagi violència.

Cal tenir compte que la pràctica totalitat són delictes contra la propietat.

7) Les reincidències controlades pel Tribunal són normalment casos simples (dues o màxim tres vegades). Unicament a dos barris es detecta una constància que podríem estimar com a símptoma d'una delinqüència més o menys establerta: Cerdanyola i Rocafonda. Com més reincidències, s'observa més gravetat en el delicte.

8) Les reincidències femenines presenten una constant: conducta immoral i actes deshonestos. De la mateixa manera que suara insinuàvem que la intervenció del Tribunal és preferent de cara als delictes contra la propietat, l'aspecte del delicte femení ve a completar el quadre en el que sembla que es pot situar la línia de les acusacions.

els nois ... delictes contra la propietat,
les noies .. delictes contra la moral.

9) La facultat amb més incidència és la reformadora. De totes maneres, en el cas de les noies, hi ha tantes persones de la facultat protectora com de la reformadora. Ens sembla suficientment interpretat el fenomen en la inducció primera.

En grans línies aquestes són les reflexions que es poden desprendre d'aquesta informació.

3.1. Apèndix: Nota sobre els diversos barris de Mataró

Malgrat que no veiem la necessitat de portar a terme un estudi en profunditat de la ciutat de Mataró i els seus barris, sí que veiem necessària l'aportació d'algunes dades que ajudin a situar el problema de la delinqüència en el seu context real.

Per això volem precisar molt clarament l'abast d'aquest anex:

No portarem a terme cap anàlisi exhaustiva de la població, tot i que donarem les dades suficients per veure quina és la base humana del problema.

No analitzarem la ciutat i els seus barris des de la perspectiva urbanística, tot i que assenyalarem els trets principals, que sense ésser la mare del problema, contribueixen en gran manera a que neixi i es mantingui.

Les motivacions que ens han portat a adoptar aquesta decisió són, per una part l'objectiu i finalitat de l'estudi, i per l'altra l'existència d'estudis recents de la ciutat de Mataró⁽²²⁾ que tracten de ple aquests problemes.

Les dades que aportarem en aquest anex seran les necessàries perquè quan parlem de Mataró i els seus barris, sapiguem quina és la població i quins són els tipus de persones que la componen, també per tenir coneixement de com s'han anat creant aquests conglomerats urbans i quines són les circumstàncies i èpoques de la seva aparició. Això és suficient per situar el conjunt del nostre estudi.

I. Mataró i els seus barris

No hi ha dubte que la configuració de la ciutat de Mataró és fruit de tot un procés que en el llarg dels anys s'ha anat desenvolupant, fins arribar al moment actual.

No podem oblidar que aquest procés, com tots els processos, no són mai fruit de l'atzar ni de la providència. Unes regles de joc marçades pel sistema social imperant són observades estrictament i van dibuixant la fesomia de la ciutat. Els interessos del sistema dominant són els que determinen totes les funcions de l'espai en els diferents usos a que pot ésser destinat. Mataró no és cap excepció i també ha seguit aquestes regles de joc.

A grans trets, la configuració de la ciutat de Mataró té tres blocs marcats i clarament visibles en el plànol:

El casc antic a peu del camí ral, on els mateixos carrers insinuen encara l'encerclament de la ciutat per les muralles i la direcció de la trama urbana està en funció tant de la propietat com de l'ús del sòl en aquells moments.

Un gran eixample, que d'una manera concèntrica, encercla tot el casc antic i que podríem limitar-lo entre: El Cinturó, Riera de Sant Simó, Ctra. General i Avda. Meridiana. Manté una certa ordenació del sòl urbà amb la seva trama.

Una gran zona perifèrica, que seguint per la part exterior del Cinturó, constitueix una gran corona de la ciutat. Els accidents geogràfics, torrents i rieres, i les vies de comunicació, camins i carreteres, han condicionat l'aparició d'aquests diferents conglomerats urbans sense ordre ni concert. Els principals nuclis d'aquesta zona perifèrica són:

CERDANYOLA; l'any 1929, amb motiu de la seva proximitat a la línia del tranvia, es començà l'edificació de xalets i cases de caire residencial. L'any 1942 es feu molt més ostensible la manera anàrquica amb que havia estat feta la urbanització a la vegada que hi trobem també estatges amb molt males condicions. En el 1952 es parcel·len diferents extensions de terreny amb facilitats per edificar-hi, fet que provoca un ritme d'edificació ferotge, principalment per part dels nous vinguts a la ciutat.

LA LLÀNTIA; és com un apèndix al nord de Cerdanyola. Travessat pel Torrent d'en Boada, només té un enllaç amb el nucli urbà de Cerdanyola, pel c/ de Sant Sebastià. Els habitatges d'autoconstrucció i moltes vegades quasi il·legals determinen clarament les característiques de marginalitat de la zona. El barri de La Llàntia comença a prendre cos l'any 1966.

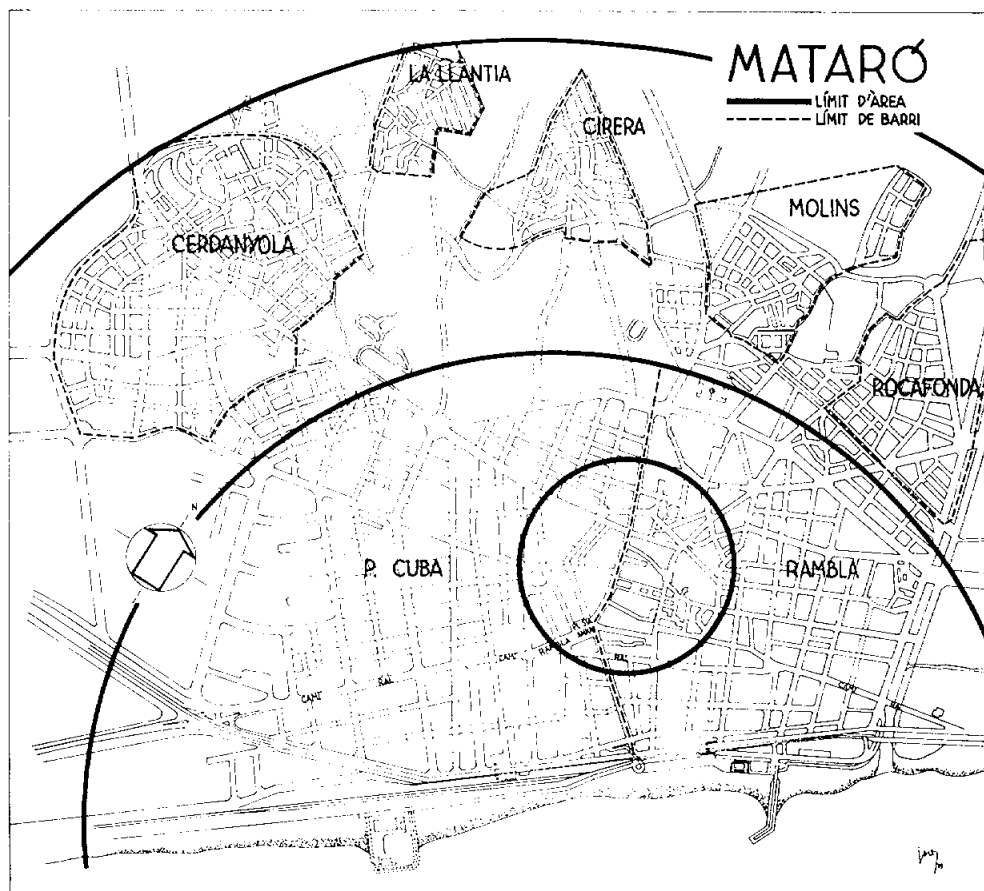
CIRERA; la zona on radica aquest barri, era declarada "zona verda" en el pla parcial de 1952, però els fets posteriors són molt diferents. Les necessitats de vivenda i les possibilitats d'uns guanys suplementaris per part dels pagesos amb la venda de les seves hortes, jugaren un paper prou important per tal que tot seguit, fins i tot amb una inexplicable benedicció municipal, aquella zona verda es convertís en un nucli rellevant de població.

ELS MOLINS; és l'any 1947 quan aquesta zona de l'extrarradi de la ciutat comença a edificar-se, arribant a cotes d'una certa altura, com a Vista Alegre.

Malgrat les evidents constants que permeten afirmar el caràcter sub-urbà d'aquest sector, és necessari distingir els Molins Alts i Vista Alegre dels Molins Baixos i Can Clavell. Mentre en els primers és molt marcat el caràcter suburbial, en els segons hi trobem unes connotacions sociològiques diferents que l'acosten més a una zona residencial.

ROCAFONDA; per situar millor aquest barri el limitarem d'una manera elàstica al triangle format pels carrers Avda. Amèrica, c/ de la Mata i c/ Perú. Els inicis d'aquest barri no són precisament dins l'àrea assenyalada, ja que anteriorment la Caixa d'Estalvis Laietana va construir-hi una urbanització entre la ctra. de la Mata i la Rda. Alfons el Savi i el passeig del "desvío". A partir de 1947 hom comença a edificar-hi i avui en dia els blocs arriben fins els límits dels Molins Alts.

És molt possible que un estudi sòcio-urbanístic profund donés com a fruit una divisió dels barris més acurada i científica i fins i tot potser més nombrosa. Però a fi de tenir més operativitat, nosaltres hem sectoritzat la ciutat d'una manera simple però raonable. En l'anàlisi quantitativa de la delinqüència ja hem usat aquesta divisió.

En primer lloc, hem dividit la ciutat en dos nuclis importants:

Centre (casc antic i eixample)

Perifèria

El centre l'hem subdividit en dues zones prenent com eix vertebrador la Rambla. La part dreta l'anomenem igualment Rambla, i la part esquerra, P. Cuba.

La perifèria l'hem subdividida en els 5 barris abans esmentats. (Vegi's gràfic pag.68)

II. La població

1. Evolució. Tot i que Mataró és una ciutat que ha experimentat un creixement desigual, a partir dels anys 50, comporta un increment de població notabilíssim, principalment en la dècada dels anys 60.

<u>Anys</u>	<u>Pobl. Mataró</u>	<u>% d'increment.</u>	<u>Pobl. Comarca</u>	<u>% d'in.</u>
1950	31.642	-	-	-
1960	41.128	29'97	146.112	-
1970	72.724	76'82	208.154	49'3
1975	92.503	27'19	231.030	20'8

Font: Estadística Municipal i elaboració pròpia.

En aquests darrers anys, el "boom" demogràfic no creix amb el mateix ritme. Malgrat això constatem tres fets significatius:

- en la dècada migratòria per excel·lència, 1960-70, Mataró aca-para aquest fenomen en la comarca del Maresme. Mentre l'increment relatiu d'aquesta és d'un 49'3%, la ciutat de Mataró té un increment del 76'82%.

- malgrat el diferent ritme immigratori d'aquests darrers anys tots els símptomes són de que, qui marca la pauta de l'immigració dins tota la comarca, és Mataró.

- la població de la ciutat de Mataró representa el 40'03% del total de la població de la comarca; cosa que ens pot fer entendre el pes específic de la ciutat i la seva incidència en tota l'àrea comarcal.

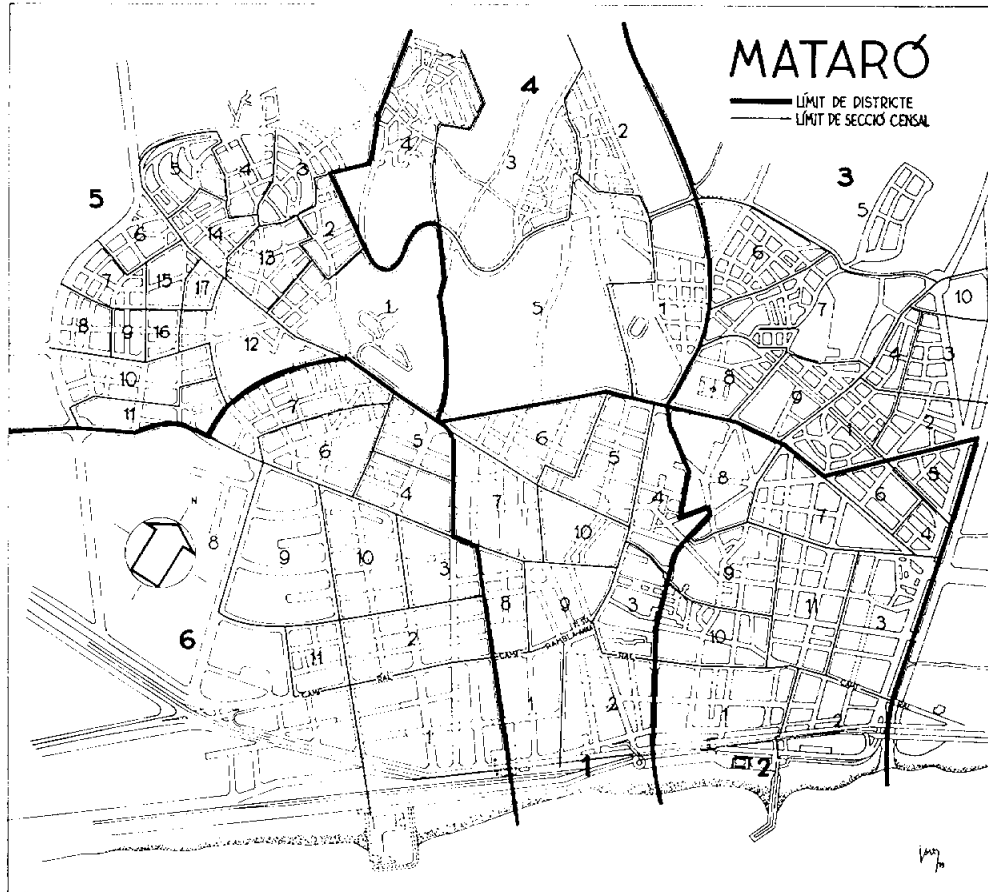
2. La població actual

El padró municipal del desembre de 1975 donava a Mataró la xifra de 92.503 habitants, distribuïts de la manera següent:

<u>Districte</u>	<u>Secció Censal</u>	<u>Habitants</u>	
I	1	837	
	2	1.421	
	3	1.228	
	4	667	
	5	1.763	
	6	1.614	
	7	1.586	
	8	963	
	9	937	
	10	666	
Total D.		<u>11.682</u>	12'62 %

<u>Districte</u>	<u>Secció Censal</u>	<u>Habitants</u>
II	1	1.247
	2	1.265
	3	907
	4	1.497
	5	1.161
	6	1.627
	7	777
	8	1.852
	9	1.264
	10	1.680
	11	1.607

Total D. 14.884 16'09 %

<u>Districte</u>	<u>Secció Censal</u>	<u>Habitants</u>	
III	1	2.075	
	2	1.839	
	3	2.175	
	4	1.884	
	5	929	
	6	2.634	
	7	1.486	
	8	743	
	9	1.590	
	10	1.417	
Total D.		<u>16.772</u>	18'13 %

<u>Districte</u>	<u>Secció Censal</u>	<u>Habitants</u>	
IV	1	1.166	
	2	2.096	
	3	2.828	
	4	2.137	
	5	1.598	
Total D.		<u>9.825</u>	10'62 %
V	1	1.152	
	2	1.717	
	3	1.661	
	4	1.110	
	5	2.205	
	6	1.073	
	7	1.536	
	8	1.667	
	9	884	
	10	2.653	
	11	2.375	
	12	1.402	
	13	2.497	
	14	1.508	
	15	1.236	
	16	973	
	17	850	
Total D.		<u>26.499</u>	28'64 %
VI	1	2.075	
	2	1.131	
	3	744	
	4	534	
	5	1.594	
	6	2.290	
	7	1.356	
	8	744	
	9	863	
	10	1.510	
Total D.		<u>12.841</u>	13'88 %
TOTAL GENERAL		92.503	100'0 %

Aquesta és la distribució dels habitants de Mataró. El mapa gràfic anterior, sectoritzat per districtes i seccions censals pot ajudar molt a la comprensió gràfica de les dades.

Una primera aproximació ens revela una dada que cal tenir molt present: més de la meitat de veïns de Mataró viuen a la perifèria. Concretament als districtes III, IV i V, que sumen 53.096 veïns i que representen el 57'39 % del total de la població.

III. La població dels barris

La distribució de la població que hem fet en l'apartat anterior té en compte només la divisió administrativa de la ciutat en districtes i seccions censals.

En l'anàlisi quantitativa de la "delinqüència", que hem portat a terme en el capítol anterior, hem fet una sectorització de la ciutat per barris. La delimitació dels mateixos, en segons quins casos té una àrea molt clara i que respon amb molta exactitud a la realitat (el cas de la perifèria) en canvi, en altres, la delimitació ha estat feta a nivell purament pràctic (el cas dels barris de P. Cuba i Rambla).

Seguint aquesta mateixa línia farem una aproximació demogràfica als barris:

<u>Barris</u>	<u>Habitants</u>	<u>%</u>
Cerdanyola (Dist. V)	26.499	28'64
La Llàntia (s. c. 4 del Dist. IV)	2.137	2'31
Cirera (s. c. 1, 2, 3, 5, del Dist. IV)	7.688	8'31
Els Molins (s. 5, 6, 7, 8, 9 del D. III)	7.382	7'98
Rocafonda (s. 1, 2, 3, 4, del D. III 4, 5, 6 del D. II.)	13.675	14'78
P. Cuba (D. VI i s. c. 1, 5, 6, 7, 8 y 9, 10DI)	21.207	22'92
Rambla (D. II i s. c. 2, 3, 4, del D. I.)	13.915	15'04
TOTAL	92.503	100'00 %

Sens dubte que el barri més en punta pel que respecta al nombre absolut d'habitants és Cerdanyola. En l'espai temporal de 10 anys, Cerdanyola ha crescut amb un índex del 112'8 %, ja que en el padró del 1965 tenia només 12.919 habitants.

El barri de la Llàntia comptabilitzava, en el 1965, la quantitat de 736 veïns; al cap de 10 anys en té 2.137 cosa que significa un creixement de l'ordre del 190'3%. En números absoluts sembla que el creixement d'aquest barri no té massa importància, en canvi, si tenim present l'increment relatiu de la població, l'explosió demogràfica és molt important.

No ha succeït el mateix en el barri de Cirera, malgrat que tampoc ha deixat de créixer. La població d'aquest barri era en el 1965 de 4.451 habitants, el que suposa, tenint present la població actual, 7.688, un increment relatiu de 72'5 %.

Els dos barris restants de la perifèria presenten també un creixement notable. Els Molins tenia l'any 1965, un vefnatge calculat en 3.418 habitants; el padró del 1975 donava una xifra de 7.382, el que suposa un increment relatiu del 115'9%.

Rocafonda i El Palau és el lloc on l'explosió demogràfica d'aquests darrers 10 anys ha estat més notable: l'índex de creixement ha estat del

344'2 % ja que si l'any 1965 comptava amb 2.628 habitants, l'any 1975 en tenia 13.675.

Aquesta perspectiva de l'evolució dels barris de la perifèria sembla assenyalar clarament quina ha estat l'orientació de la creixuda del municipi: els extrems dret i esquerra de la ciutat són els que han sofert una transformació més profunda, deixant el centre de la perifèria més estable.

Aquest increment de la població dels barris de la perifèria obté el seu valor real si tenim present que en el mateix espai de temps, 1965-1975, la població de Mataró ha passat de 58.699 habitants a 92.503, cosa que representa un increment de 57'5 %.

No fan falta gaires dades per entendre que aquest creixement no és fruit d'un augment natural de la població, sinó d'una immigració massiva que aterrisca a la ciutat sense ordre ni concert. Si als anys 1965 els índexs d'immigració eren de l'ordre: del 83'4 % a La Llàntia, 77'0 % a Cerdanyola, 81'4 % a Cirera, 74'1 % a Els Molins i del 57'3 % a Rocafonda⁽²³⁾ hem de suposar que aquests no s'hauran pas reduït, sinó possiblement augmentat.

En l'estudi Mataró 1974: les guarderies, la sanitat, l'atenció als jubilats, del sociòleg Raimon Bonal, es fa esment d'un punt molt important que en aquells moments semblava que prenia empenta.

Es tracta de tota una planificació de l'estructura de la ciutat amb l'intent de transferir el centre urbà, situat a la part de la costa, cap a les Rondes. Això crearia, diu el mencionat estudi, una situació de més proximitat als barris, trencant en part aquesta barrera divisòria dels dos Mataró.

Tot i que avui dia la reconversió de les Rondes és força notable, creiem que subsisteix encara una divisió entre la ciutat i la seva perifèria. Aquesta característica és totalment observable fent un passeig per tot el llarg i ample de la ciutat.

IV. Població i delinqüència

L'anàlisi de població portat a terme en l'apartat anterior permet establir una relació amb les dades referents a la "delinqüència juvenil" per barris.

Aquesta relació vol ésser una simple aproximació a les possibles referències entre Marginació urbana i Marginació social.

A nivell global tenim que el que hem definit com a perifèria engloba el 57'3 % del total de la població i el 79'1 % dels nois i noies "delinqüents" de Mataró entre el 1970-77.

Donat que hem mantingut la mateixa sectorització per barris tant en l'anàlisi de les dades sobre delinqüència com en les demogràfiques, això permet una aproximació més concreta.

<u>Barris</u>	<u>% Població</u>	<u>% Delinqüència</u>
Cerdanyola	28'6	37'3
La Llàntia	2'3	3'4
Cirera	8'3	17'1
Els Molins	7'9	8'4
Rocafonda	14'7	12'7
P. Cuba	22'9	6'2
Rambla	15'0	12'7

La lectura d'aquest quadre estableix realment unes certes correlacions:

1. Com més ens acostem a nuclis molt poblats de la perifèria, més percentatge de "delinqüència" trobem.

Així podríem marcar tota una línia perifèrica que tindria tres pilars fonamentals tant de població com de "delinqüència": serien, Cerdanyola, Cirera i Rocafonda, i dos petits suports a La Llàntia i Els Molins.

2. Contràriament, en el centre de la ciutat la proporció és a la inversa: a més població menys delinqüència (P. Cuba) i a menys població més delinqüència (Rambla). El factor que aquí marca la presència del problema és sens dubte el casc antic de Mataró; que, com en totes les ciutats, ha passat a ésser com un ghetto on s'hi apleguen els marginats, ja que aquestes zones urbanes es converteixen en zones d'assentament provisional de transeünts.

3. El factor comú que unifica les dues situacions anteriors és la degradació i marginalitat de la zona urbana.

Fins aquí l'aproximació demogràfica a Mataró i als seus barris. Pensem que és suficient per poder situar el problema dins el seu context físic concret.

Els capítols que segueixen són els que ens aportaran les dades per acabar de donar una imatge real del problema. Les històries de vida són molt més eloqüents que una llarga taula de números i percentatges.

III.

III. BIOGRAFIA, HISTÒRIA I SOCIETAT

1. Aspectes metodològics

A l'hora de prendre una decisió sobre els aspectes metodològics de la nostra recerca, teníem molt clar que, tot i ésser molt importants les dades quantitatives, ens movíem en un terreny on era del tot necessari l'ús de materials qualitius.

Donat que el nostre estudi no parteix de la verificació d'una hipòtesi prèvia concreta, sinó que té en compte una gran multiplicitat i varietat de possibles hipòtesis (vegeu la primera part de la nostra recerca), el situem molt més en la línia d'una investigació exploratòria i creiem que els avantatges dels mètodes qualitius superen en molt els possibles inconvenients que es puguin presentar. Això no pressuposa pas l'oblit indiscriminat de les dades estadístiques tant si es refereixen a l'univers objecte del nostre estudi (els delinqüents juvenils) com a les dades ecològiques i situacionals d'aquest univers (l'anàlisi dels barris). És precisament per aquest motiu que en el capítol anterior hem portat a terme l'anàlisi quantitativa en tots els seus aspectes, ja que això ens permet un acostament a la realitat delinqüencial juvenil de Mataró.

Malgrat aquest acostament, les dades obtingudes no ens permeten pas una anàlisi en profunditat del problema i per a obtenir-la necessitem tocar a fons la realitat viscuda de les persones i el seu entorn, així com conèixer la dinàmica del procés vital seguit pels anomenats delinqüents. És a partir d'aquí que es podrà fer una millor formulació de possibles hipòtesis i una més diàfana clarificació dels plantejaments teòrics.

1.1. Històries de vida

Encara que soni una mica a tòpic, no per això deixa d'ésser veritat que Oscar Lewis⁽²⁴⁾ ha tornat a cridar l'atenció sobre una tècnica d'investigació oblidada per bona part de professionals de la sociologia. No és aquest el moment ni el lloc per a analitzar el per què d'aquest oblit i d'aquest retorn. Partim del fet amb l'intent d'assenyalar els trets més essencials del que en la metodologia de la investigació en les ciències socials s'en diu "històries de vida".

Becker⁽²⁵⁾ puntualitza quines són les característiques diferencials de les històries de vida quan s'usen en les recerques sociològiques. Precisament dient el que no són, en va perfilant la seva definició i el seu ús.

- Les històries de vida no són pas un amuntegament de dades sociològiques convencionals, malgrat que aquestes interessin i són útils en la formulació de la teoria sociològica.
- No són tampoc unes autobiografies en les que els autors intenten presentar-nos la seva imatge oblidant moltes vegades el que interessa a l'investigador.

- No són tampoc novel·les on el que menys interessa són els fets i el que més és la manera de presentar aquests fets per a aconseguir dramatisme i emoció.

La història de vida està més al servei de l'investigador que del personatge; s'interessa més per a reflectir l'experiència del subjecte i la interpretació que fa del món, que no per uns valors artístics de presentació.

"El sociòleg que recull una història de vida fa el necessari per a assegurar-se el contingut de tot el que es vol saber, que cap fet o aconteixement important hagi estat subvalorat, que la relació sigui autèntica i que estigui d'acord amb d'altres proves efectuades i que les interpretacions del subjecte siguin fetes amb honradesa. El sociòleg procura sempre orientar el subjecte cap a les qüestions que interessin a la sociologia".

En una recerca com la nostra les històries de vida ens permetran conèixer els casos amb molta més riquesa de detalls i ens aportaran gran quantitat de dades qualitatives necessàries per a elaborar, reafirmar o reformar qualsevol teoria sociològica.

No pretenem pas plantejar ara el dilema entre històries de vida o mètode estadístic. Les discussions teòriques sobre prioritats metodològiques no són pas del cas; queda ben clar que en la nostra recerca no hem pas prescindit de les dades estadístiques; però el mateix anàlisi d'aquestes dades ens ha revelat la necessitat de les històries de vida a fi d'evitar el bloqueig de la recerca.

Aquests relats personals que revelen les accions, actituds i desigs dels individus com actors humans i partíceps en la vida social són els únics que fan possible parlar de la problemàtica delinqüencial i dels seus processos no d'una manera imaginària, sinó en el seu ple sentit real.

1.2. Avantatges i inconvenients de les històries de vida

Tal com hem dit més amunt, si les històries de vida estan ben plantejades i desenvolupades, ens han de donar dades i detalls de tot el procés social subjacent en el relat; d'aquí la necessitat de relacionar les monografies amb el conjunt de la dinàmica social general.

"La història de vida, pel fet d'ésser la pròpia història real de l'actor, és un missatge viscut i vibrant des de la realitat mateixa que ens diu què significa ésser aquest tipus de persona amb la que mai ens hem trobat cara a cara".

Pensem que aquesta frase resumeix en bona part tot el que podríem dir dels avantatges d'aquest mètode d'investigació ja que unifica els dos elements bàsics en qualsevol metodologia, el teòric i l'empíric, amb la finalitat d'aportar elements qualitius per l'elaboració de la teoria sociològica.

Per altra part, la funció típica de les dades sempre ha estat "la verificació de les hipòtesis". És en aquest terreny on els documents personals, monografies, històries de vida apareixen amb poca consistència.

Segons molts autors competents en la matèria, la pretensió dels antropòlegs i sociòlegs de que les històries de vida són un microcosmos representatiu d'un macrocosmos més gran, tot i que aquesta opinió es pot creure ara per ara, no es pot pas provar. En la verificació de les hipòtesis, els cànons dominants avui en dia són sempre els estadístics i en fer al·lusió a aquestes dificultats de representativitat, apuntem altra vegada al dilema històries de vida o estudis estadístics.

Tal com diu Joan Francesc Marsal (26):

"No hi ha res del que és científic que sigui permanent i definitiu i molt menys les tècniques utilitzades per a les verificacions de les hipòtesis. Això vol dir que una diferent perspectiva en matèria de representativitat o un canvi en la lògica científica, pot replantejar en un futur no llunyà el valor dels documents personals com un element molt més clar i vàlid per a la verificació. Un millor raonament en les anàlisis de confingut i de comunicació simbòlica, obririen moltes més possibilitats en aquest camp".

Malgrat això, reafirmen el que en la introducció ja insinuàvem: els possibles inconvenients que pot representar l'ús de materials qualitius en quant a la seva representativitat i com a elements de verificació, es transformen en avantatges quan, en base a un gran ventall d'hipòtesis, se'ls usa per a clarificar, classificar, reformar o reafirmar conceptes i teories.

És per això que avui dia els dos mètodes -qualitatius i quantitius- no es poden presentar ni classificar com antinòmics, sinó més aviat com a successius o complementaris dins la lògica de la investigació social.

1. 3. Metodologia de la nostra recerca

Després de precisar a nivell teòric els punts centrals de la metodologia emprada, ens cal puntualitzar quins han estat els passos seguits en el terreny concret de la praxis.

En el nostre punt de sortida teníem les dades recollides del Tribunal Tutelar de Menors i analitzades dins les poques possibilitats que les fonts ens permetien. Calia tenir en compte també les pautes que aquestes dades ens donaven per a poder escollir els casos concrets de les nostres monografies.

a) Que fossin assequibles i localitzables. Això ja ens obligava a buscar nois i noies que fes poc temps que havien passat pel Tribunal Tutelar de Menors. Un noi que superés ja els 16 anys i que podia continuar essent delinqüent, fugia del nostre àmbit tant per l'objectiu de la recerca com per les dificultats de localització.

Els casos, doncs, foren escollits entre els nois i noies que oscil·laven entre els 14 i els 16 anys, que és l'edat més significativa dintre la delinqüència juvenil.

b) Els casos escollits ho havien d'ésser bàsicament entre les variables més rellevants trobades en la relació estadística precedent:

- diversitat de delictes
- diferenciació de sexes
- actuacions de persones en solitari i en grup
- transgressions de primaris i de reincidents
- situació geogràfica de barris

Vam centrar el nostre interès, no tant en seleccionar-ne un per a cadascuna de les variables com en que, entre tots els casos seleccionats, fossin cobertes totes les alternatives de les variacions possibles.

c) Aplicant el criteri suara explicat de que el que diferencia les històries de vida dels altres gèneres biogràfics és que "estan al servei de l'investigador" i "cerquen els interessos de la recerca sociològica", hem marcat unes pautes a fi que no ens passessin desapercebudes les dades i connotacions bàsiques de la recerca:

- lloc de naixement i processos migratoris
- vida familiar
- vida escolar
- temps lliure
- diners despesos
- perspectives dels pares de cara als fills
- treball i diversions
- els fets inculpats
- Tribunal Tutelar de Menors
- reincidències

Aquests són els punts bàsics que ens han servit de base per a la confecció de les monografies. (27)

d) Per no caure en el risc d'una visió parcialitzada o, inclús, falsa, hem evitat d'utilitzar una sola font o versió dels fets. Les mateixes pautes d'entrevista ens facilitaven l'accés a diferents fonts informatives que, tot incidint en la mateixa vida de la persona inculpada i de la seva família, la valoraven des d'òptiques diferents.

Així quan la família, per les raons que sigui, amaga o dissimula un aspecte important que no s'atreveix o no vol explicar, altres fonts completaven les possibles llacunes o rectificaven certes emissions o desviacions de la veritat. Aquesta tècnica posava en funcionament un sistema de control molt necessari per a la fiabilitat de les dades a obtenir.

e) Les monografies no cobreixen pas necessàriament tot un procés vital; moltes es queden a mig camí, puix que en el moment de tancar l'estudi, la història delinqüencial encara estarà en ple dinamisme. Malgrat això, creiem que l'objectiu de la recerca queda sobradament cobert i que la metodologia usada és plenament vàlida.

L'elaboració de les dades obtingudes a través de les monografies per una banda aprofundirà el problema i, per l'altra, clarificarà tota la base de les hipòtesis plantejades a l'inici de la nostra investigació.

1.3.1. Apèndix: Guió introductor per a les monografies de delinqüents juvenils de Mataró

I. 1. Lloc de naixement i processos migratoris

2. Vida familiar:

- nombre de germans
- altres persones a la família
- ambient relacional entre els membres de la família
- clima relacional entre els germans i germanes
- règim laboral familiar: lloc de treball, absències de la llar, categoria laboral

3. Vida escolar: nom de l'escola, assiduitat, aprenentatge, repeticions, satisfacció de l'escola, canvis d'escola, relacions amb els mestres, amistats intraescolars...

4. Temps lliure: amistats, dissabtes i diumenges, què fa quan surt de l'escola, vacances familiars, diversions freqüentades...

5. Diners del nen: si es dona una quantitat periòdica o només quan demana, quantitats, amb què els gasta...

6. Perspectiva dels pares de cara als fills o a les filles: estudis, treball, tipus d'enfocament en el treball...

7. Si el fill o filla ja treballa: ¿com ha fet l'aprenentatge, en què treballa, horari de treball, si alterna el treball i l'estudi, quines perspectives té?

II. 1. Reconstitució dels fets inculpats

- ¿Qui hi va intervenir; denunciador, policia, tribunal...?
- ¿Com es va resoldre: amonestació, internament...?
- ¿A qui cal atribuir la culpa (visió dels pares)?

2. Com veuen els pares els fets: la realitat i l'estat d'ànim.

3. ¿La intervenció del Tribunal ha estat positiva o negativa?

4. ¿Hi ha hagut alguna persona que hagi ajudat al noi o a la noia?

5. A partir del fet, ¿ha canviat la conducta dels pares?

III. 1. ¿S'ha repetit?

2. ¿Hi ha la possibilitat de que es repeteixi?

3. ¿Quines amistats freqüenta ara?

4. ¿Quines perspectives tenen ara de cara al nen o nena?

2. Històries de vida de delinqüents juvenils de Mataró

Els relats que segueixen no pretenen pas ésser exhaustius. El nostre desig és únicament d'accedir al món de l'infant i penetrar en la realitat de la seva vida familiar, escolar i de treball seguint les pautes ja indicades i amb l'assentament de les hipòtesis de treball interpretatives que graviten tant en la noció mateixa de delinqüència com en les interpretacions etiològiques que hem estudiat més amunt.

Nosaltres som plenament conscients que un estudi antropològic de la realitat que ens ocupa no es pot fer en el breu espai de temps en que ha estat realitzat. Caldria un seguiment dels casos, caldria un aprofundiment molt més agut de la realitat que ens ocupa. Certament, lamentem el no poder prosseguir aquesta anàlisi pels condicionants de temps i de funcionalitat concreta d'aquesta recerca; el tema bé prou s'ho mereix i, en veritat, hom trobava apassionant la penetració d'una realitat que cap institució dedicada als menors no té temps ni perspectives per a fer.

Lliurem aquí una descripció quasi novel·lada d'alguns casos i, malgrat el seu interès, deixem la nostra recerca confiant que pugui servir als treballadors socials espontanis i institucionalitzats per al seu treball futur de cada dia.

Com ja ha estat insinuat en parlar de la metodologia, nosaltres hem partit dels llistats que es troben al Tribunal Tutelar de Menors per a seleccionar els nostres personatges. Com tindrem ocasió de confirmar, les petites històries de vida que segueixen arriben a cobrir un ampli espectre de la realitat. En un estudi d'aquesta índole el que -menys preocupa és la representativitat aleatòria i el que més interessa és la formulació d'uns tipus-ideals als que, hipotèticament, cal reduir tota la suposada delinqüència juvenil de Mataró.

Malgrat tot, la nostra ambició científica va molt més enllà i no pretenem fer generalitzacions vàlides únicament a la ciutat de Mataró; sinó que el nostre desig és que els nostres tipus puguin ésser extensibles a àrees urbanes i no tant urbanes de la província de Barcelona. Ens donaríem certament per ben satisfets si en les històries de vida elaborades hom fos capaç de veure-hi uns models molt aplicables a la delinqüència juvenil en general; dit d'una altra manera, no voldríem de cap manera que la localització geogràfica del camp de la nostra recerca, fos un condicionant que constituís una veritable muralla per a fer ciència.

2.1. El "delinqüent juvenil" circumstancial

Fa ara ja setze anys que una família integrada per quatre filles i un adolescent deixava el seu poble d'origen, La Roda (Sevilla), per a traslladar-se a la província de Barcelona. Es tracta d'una família modesta i treballadora.

En arribar a la ciutat de Mataró, el cap de família troba feina a la construcció en la categoria de peonatge i adquireix una senzilla vivenda al barri de Cirera; es tracta d'un pis molt esquifit, però que és apte per acollir-los a tots i des d'on poden organitzar i compartir les tasques laborals i de subsistència de tota la família.

Al cap de poc temps de residir a Mataró, tres de les noies ja s'han casat i s'han independitzat dels seus pares: dues viuen al centre de la ciutat i la tercera té el seu domicili al mateix barri dels pares. La llar, doncs, queda ocupada per la mare, que treballa de venedora ambulant d'articles d'alimentació (això des del moment que el pare va agafar una llarga malaltia que l'impossibilitava absolutament pel treball), el pare ja malalt, una filla de vint anys que treballa a la fàbrica i el vailet que encara va a l'escola.

Després de tan llarga malaltia, fa vint-i-dos mesos que va morir el pare i això va suposar un autèntic drama en una família en la que la solidaritat dels seus membres és d'una evidència immediata.

La noia de vint anys que resta a la família està cobrant el subsidi d'atur i el nostre personatge, el vailet de 16 anys, ha tingut l'oportunitat d'entrar a treballar en una empresa que es dedica a pintar electrodomèstics.

En Joan, que així s'anomena el noi, havia anat a l'escola del barri. El seu mestre era un avi que donava lliçons en un pis i que, quan fou l'hora, es va retirar. En Joan no va trobar cap mena de facilitats per a prosseguir els seus estudis i no va pas acabar la bàsica. Amb tot, posseeix el certificat d'estudis primaris. Es defensa bé llegint i escrivint. Fou aleshores, fa ara ja prop de dos anys, que va entrar al taller del que hem parlat més amunt.

Aquella solidaritat familiar que hem dit que existia, es posa de manifest en molts i diversos petits detalls. Per exemple, les noies casades tenen instal·lades a casa la mare unes màquines i, a compte de la fàbrica, es fan unes pessetes. Mentrestant, porten els infants a la guarderia, no tots, a causa del preu, segons elles exagerat, de 700 pessetes al mes. Aquest fet provoca que les feines de la cuina, que fa una de les germanes, donin l'ocasió de dinar junts les germanes, els seus marits i fills i els qui resten a casa la mare.

L'alimentació de la família és la típica d'Andalússia: un "cocido" on s'endevina algun tros de pollastre, força arròs i molt suc.

El patró d'en Joan està molt content del noi; les seves qualitats més destacables són la responsabilitat en el treball, el rendiment i el fet que sigui molt complidor. Cada dia a les set del matí arriba a la feina, té dues hores per dinar i acaba la seva jornada laboral a les set del vespre, però hi ha molts dies que es queda a "fer hores"; en definitiva, es treu una bona setmanada.

Per altra banda, els seus amos consideren que ha estat molt llest i hàbil per a aprendre l'ofici⁽²⁸⁾. Aquests patrons volen que sigui un xicot de profit i manifesten un interès personal directe de cara al vailet. Concretament diuen que "lo han tomado como a un hijo".

Ha donat proves concretes de formalitat. Per exemple, per a traslladar-se de casa al treball, en Joan disposa d'una petita moto que ha estat adquirida amb els cèntims que l'empresa li va deixar i que fidelment ha anat tornant. Per altra banda, els amos li han fet comandes delicades (Per exemple un ingrés en un Banc) i mai no ha tocat un cèntim que no fos seu. L'amo principal, amb aquest sentit proteccionista i de "voler fer de pare", ja li ha dit que sempre ha d'actuar amb tota sinceritat i que és necessari que no malmeti aquesta confiança dipositada en ell.

Només es pot enregistrar una anècdota de falsejament que respon més a una criaturada que no pas a una voluntat explícita d'engany. En Joan fou enviat a buscar un pot de pintura a la fàbrica i, en arribar al taller, el pot era mig buit i en Joan portava el vestit de treball completament tacat. El seu patró que li diu:

- "Y, pues. ¿qué te ha pasado?"

- "Cuando estaba en la fàbrica, se me dispersó el contenido encima", va respondre en Joan.

L'amo va pensar que, essent així, la fàbrica se'n faria càrrec, que, tot plegat, havia estat un pur accident, cosa de molt poca transcendència.

Al cap d'uns dies, en rebre l'amo la factura de la fàbrica, va veure, amb sorpresa, que el pot de pintura hi era inclòs. Al verificar per telèfon la justesa de la factura, va saber que el pot s'havia vessat pel carrer. L'esbrone fou gros i, sobretot, va recordar a en Joan que ell es sentia responsable de la seva persona i que no volia de cap manera que, per una raó tan estúpida, acabés per perdre-li la confiança. En Joan plorava amargament i mai més no s'ha repetit res.

I, ¿per què en Joan té un expedient obert al Tribunal de Menors? Quan s'estava morint el seu pare, el vailet anava pel barri, amb bicicleta, amb un seu amic si fa o no fa de la mateixa edat. Van trobar un company més gran que ells -aproximadament, 17 anys-, amb força antecedents delictius, que els va convidar a anar amb ell a la platja perquè els volia ensenyar uns objectes que havia robat de dins d'un automòbil: un encenedor i d'altres coses. El projecte d'aquest amic més gran sembla que era vendre-ho per a fer-se uns diners.

Mentre estaven tractant l'assumpte, comparegué la Guàrdia Civil que va detenir immediatament el noi gran que, com que es resistia, fou tractat violentament: cops, potades i amenaces. Els petits van marxar cap a casa seva; però poca estona més tard els hi anaven a buscar per a fer declaracions a la caserna i la veritat és que en cap moment els van maltractar. Durant la seva estada a la caserna, a més, els van tenir separats del company més gran.

Al cap d'un mes dels aconteixements, els van cridar al Tribunal Tutelar de Menors per a tenir una entrevista amb l'advocat qui, potser com a ritual de costum, els va dir que, en el cas de reincidència, segurament que els internarien. En Joan, al Tribunal, hi va anar amb la mare i un cunyat.

Mai més no ha passat res. De totes maneres, en Joan confessa que tot aquest afer li va produir una forta impressió i, segons ell, "se asustó".

Per l'aspecte físic, en Joan, malgrat la seva bona conducta anterior i posterior als fets incriminats, dona la impressió d'un autèntic "xava"⁽²⁹⁾. Durant l'entrevista estava molt vergonyós i ha parlat molt poc: dona la impressió d'ésser molt poc comunicatiu. La seva fesomia extravagant crida certament l'atenció, semblantment que una de les germanes.

Aquesta és la història d'en Joan que té un antecedent al Tribunal Tutelar de Menors.

2.2. El "delinqüent juvenil" ocasional en un context familiar nociu

A Berja (Almeria) hi viu una família amb vuit fills i amb una situació laboral força inestable: el cap de família és paleta i ja fa temps que està treballant la terra per causa de la dificultat de trobar feina en el seu ofici. Donada la precarietat de subsistència de la família, aquell home decideix venir a Catalunya amb el seu fill gran i, durant un breu espai de temps, treballa a Barcelona en una empresa d'Obres Hidràuliques.

Tot seguit es troba desencaixat a la gran ciutat i hi fa la creu; s'instal·la a Mataró i hi treballa en una empresa constructora. Al cap d'un cert temps, arriba la resta de la família i s'ubiquen a una caseta molt modesta al barri que ells en diuen "La Floresta", és a dir La Llàn-tia. El moment de l'arribada de la família cal situar-lo uns catorze anys enrera.

Ell, la dona i algun dels fills més grans es posen a treballar sense repòs: les coses comencen a anar molt bé i arriben inclús a arraconar uns importants estalvis. És aleshores que les petites inversions van donant una imatge de benestar i de confort i que fan entrar la família dintre la dinàmica del consum: la compra del pis, un terreny a una urbanització de Pontons (Tarragona), el casament successiu dels fills més

grans... Cal dir que, ja a Mataró, en neix un altre, un vailet, que fa que el nombre total de germans i germanes sigui de nou.

L'any 1972, més omenys, un malhaurat accident a Premià talla sobtadament la vida de la mare quan només comptava quaranta anys. A partir d'aquell moment, comença una carrera infernal del pare per tirar endavant. En té sort dels fills casats.

No passaran gaires mesos després del fatal desenllaç que el pare haurà d'agafar el carnet d'atur, cobrarà el subsidi durant un any i mig i després es quedarà sense res. La seva lluita per a tirar la família endavant es mou bàsicament per un prurit immens de dedicació als fills i per un profund orgull de pare que supera les dificultats. Són encara cinc persones a casa, només ingressen un sou, un subsidi d'atur d'una de les filles i els subsidis d'orfandat dels fills i filles més petits, a part dels petits ingressos que es pot fer el pare que està edificant la seva casa de Pontons i, periòdicament, algú veí li demana de fer un "remiendo": tot serveix per a tirar els fills endavant. El pare té ara 52 anys i se'l veu molt gastat. Pràcticament només el nen més petit va al col·legi.

Malgrat tot, en apariència, no sembla pas que es tracti d'una família necessitada i inclús sembla que tenen un cert confort. L'única cosa que sembla destacar de manera rellevant és la força de clan familiar pròpia de tots els qui en formen part: hi ha unes relacions extraordinàriament autoritàries entre pare i fills. Les cites són quasi inacabables: "En casa mando yo", "mientras mis hijos estén en casa, aquí se hará lo que yo diga; cuando se independicen, ya se las arreglarán ellos solos"....

.....

Després d'haver mort la mare, els fills més petits -Immaculada, que tenia aleshores 11 anys i el seu germanet que en tenia set- van agafar quatre mil pessetes del pare i, emportats per l'enyorança de les seves ties, decidiren emprendre viatge cap a Berja. Agafaren el tren a Mataró i tenien el propòsit d'anar a Almeria. En arribar a Barcelona, la policia els va detenir i en una comissaria de Barcelona foren interrogats sobre el particular. Fou immediatament cridat el pare que, després d'haver fet buscar els seus fills, es va presentar a recollir-los. La seva actitud no fou altra que donar a cadascun d'ells, en presència de la policia, una solemne bofetada.

Poc més tard, el Tribunal Tutelar de Menors feia la proposta d'internar-los en un col·legi, donada la situació familiar en que es trobaven; però el pare, conseqüent amb la seva actitud, va respondre que, mentre els seus fills tinguessin un pare, aquest n'era el responsable absolut. Se'ls va endur a casa i no ha passat mai més res.

Semblava que el fet no tenia més transcendència; però tot aquest relat no s'acordava amb les dades del Tribunal Tutelar de Menors.

D'una manera totalment fortuïta van arribar altres versions sobre la realitat d'aquesta família i ens vam trobar impulsats a cercar la veritat, puix que les informacions coincidien en determinar unes connotacions extraordinàriament negatives i dignes d'ésser tingudes en compte.

Les fonts informatives de verificació són molt diverses; però per mor de guardar l'anonimat, no distingirem la seva procedència. Aquella primera informació provenia exclusivament del cap de família.

.....

La figura del pare no és pas certament la que queda patent en el seu relat, perquè sembla que es tracta d'un home trist, intolerant, degenerat i borratxo. Inclús, per diferents conductes arriben rumors, sembla que més o menys fundats, de possibles intents o accions efectives de relacionar-se sexualment amb alguna de les filles.

És un home que no ha treballat mai; en vida de la seva dona, vivia descaradament a esquenes d'ella i ara sempre pidola als fills que treballen.

Sembla cert que tot el confort que es detecta a la casa on viu ha estat lograt amb els diners de la indemnització rebuda després de la mort de la mare i amb les que corresponien als fills menors; d'aquí també la compra del terreny de Pontons, la compra d'un automòbil sense posseir encara el carnet de conducció, etc.

En moments de plena borratxera i de necessitat, es presenta a l'hora que sigui, inclús de nit, a casa dels fills casats armant considerables "camorres" fins altes hores de la matinada. Com que els fills no li volen obrir la porta, tot el veïnat se'n assabenta.

De totes maneres, sort en tenen els fills de que el pare desapareix setmanes seguides; diu que va a Pontons i, en certa manera els deixa tranquils.

Malgrat aquest context, els fills, en general, són persones de gran qualitat; sortosament s'assemblen a la mare que fou una gran persona i molt treballadora. Només cal fer esment d'una excepció: el fill gran, casat, que sembla portar el mateix camí del seu pare.

Cal advertir, a més, que malgrat el comportament del pare, la seva figura manté un cert caràcter mític: la seva autoritat no solament és un fet acceptat, sinó que fins i tot és reivindicada. Això es detecta per les mateixes reaccions dels seus fills; quan ha succeït algun daltabaix seriós que ha creat situacions conflictives, necessiten obrir-se i explicar tota la realitat, inclús esgrimint judicis de valor contra el pare; però, un cop ha passat, es tanquen totalment i aleshores torna a sortir la imatge intocable del pare.

Quan algú ha insinuat la possibilitat de fer una acció judicial contra el pare, la reacció dels fills és taxativa: "padre es mi padre".

La Immaculada, la "delinqüent ocasional" que ens interessa, té ara ja 16 anys i no troba feina; no es sap tampoc fins a quin punt la cerca. Va anar a l'escola i el judici que mereix als mestres és de que "era molt bona nena; però no gaire intel·ligent". Efectivament, aquesta nena va fer només cinc anys d'escolaritat i encara va repetir el tercer de bàsica; les seves qualificacions sempre foren globalment "insuficients". En acabar el quart de bàsica amb aquesta valoració, va abandonar definitivament l'escola.

Un fet curiós cal afegir: des de l'escola tenien ja plena consciència de que qui portava econòmicament la casa era la mare, perquè el pare estava malalt.

La causa per la que la Immaculada va anar al Tribunal Tutelar de Menors no té tampoc res a veure amb la descripció feta pel pare. La denúncia explícita que es tracta d'una "sospita de robatori, junt amb altres menors, d'un rellotge de polsera i de cinc mil pessetes. Als altres va donar-los 100 pessetes per a que callessin".

La circumstància es produí als vestidors d'una pista de bàsquet on s'hi trobava la roba dels jugadors. De fet, no consta cap més fet posterior.

De totes maneres, la versió del pare té un fonament de veritat: coincideixen la quantitat de diners i les manifestacions constants de la Immaculada de voler marxar al poble perquè es troba sola.

Els germans, per a cloure aquest cas, manifesten la impossibilitat de portar a terme una acció protectora de cara als germans que encara resten amb el pare per l'única raó de que "tienen a su padre".

2.3. El "delinqüent juvenil" ocasional en un context familiar delinqüent-cial

Provinent de La Línea de la Concepción (Cadis) arriba a Mataró fa quatre o cinc anys una família integrada pel matrimoni i sis fills. Des de la seva vinguda, en neixen encara dos més.

El marit troba feina a l'Ajuntament, d'escombriaire; el fill gran treballa eventualment aquí i allà; el segon ha trobat feina de peonatge en una fàbrica de vidre amb un sou de 2.000 pessetes a la setmana, però està fix i assegurat; la mare treballa "de faenas" les tardes i és eventual i en Daniel, el nostre personatge, va trobar petites feines "d'adolescent de 15 anys" també sempre de manera eventual aquí i allà (mes tard parlarem concretament d'aquestes). Els altres són petits i encara van a l'escola; encara que sempre són al carrer i no hi ha ningú que es preocupi de la seva assiduïtat a classe.

El lloc que els acull no mereix el nom d'habitable: uns baixos o sotans sense cap mena de ventilació ni distribució mínimament raonable de l'espai; dona més aviat la impressió d'un racó infecte habilitat per rebost

i aprofitat per a domiciliar-hi uns nou vinguts que no saben on anar a parar.

Fa molt poques setmanes que, quan el pare tornava a peu per la vorera de la carretera de Sant Pol de Mar, un automòbil conduït per uns vailets "melenuts" (30) el va atropellar i l'hi va causar la mort instantània. La desgràcia agreujà de manera considerable la situació de la família. El pare, segons els nostres informants, era un borratxo i la mare, la vídua actual, una persona que no dóna importància a res: "tanto le da ocho como ochenta". És un veritable i manifest desig de la mare poder tancar en un internat als tres fills més petits i té les esperances de poder-los portar a un col·legi de Vilasar de Mar. Segons testimonis, "viven como los gitanos".

Malgrat tot, això no va ser obstacle per a que el dia de l'enterrament del pare s'organitzés un autèntic "show familiar". D'una banda, fou donada autorització al germà gran que és a La Modelo per assistir a l'enterrament. Però l'hi van portar amb una furgoneta de la Guàrdia Civil, acompanyat de tres guàrdies i va romandre ellà l'estona justa de la cerimònia. L'impacte causat per la presència del germà fou veritablement espectacular.

D'altra banda, les anècdotes folklòriques foren notables: la mare s'esgarrapava la cara fins a tenir-la plena de sang i les histèries col·lectives es repetien constantment.

Finalment, com que el pare havia mort d'accident i no se'l va poder enterrar fins al cap de dos o tres dies, això no va ésser obstacle per a que la família fes obrir la caixa del mort i li posés una boina i unes sandàlies "ya que por la noche se marcharía".

Aquesta família està rodejada d'una ambientació veritablement delinqüencial; era tota la família que participava i col·laborava en els robatoris del noi gran que fou l'únic de la "colla" que van atrapar. El botí, fruit de les sustraccions i que feien creure que els l'havia enviat un oncle del "pueblo", era carregat l'endemà a una furgoneta i anaven a les Rambles de Barcelona a vendre'l. Cassettes, radio cassettes, joguines, nines de dues i tres mil pessetes... Deien als veïns que anaven al "pueblo"; però al vespre ja tornaven a casa. Tot un poema familiar.

El context de veïnatge s'assembla força al d'aquesta família. Un veí que és drapaire i que anteriorment treballava a la construcció, però que un accident fortuït el va fer inútil total. Actualment, arriba a arraconar 10.500 pessetes al mes i té tres fills. Per altra banda, la dona, que havia estat internada un cert temps en un hospital psiquiàtric, és una persona que parla amb dificultat. Per anècdotes que surten, el comportament entre els veïns és extraordinàriament agressiu i ple de conflictivitat.

Mort el pare, la vídua i els seus set fills -recordem que n'hi ha un que és a la presó- es traslladen de moment a casa la mare d'ella i, poc més tard, adquireixen un petit pis a l'escala del costat i hi posen els mobles que tenien anteriorment en aquells baixos. En síntesi, pràcticament, al nou habitatge no hi ha res i està completament esgallevat. Segons afirma-

ció de l'Àvia, referida a la filla, "la pobre se encuentra en una situación que está hasta aquí de todo".

Afegim finalment per a enquadrar la família de la que parlem, l'anècdota del germà que treballa a la fàbrica de vidre i que vam tenir l'oportunitat de presenciar: mentre estàvem en plena conversa amb la mare, rodejats de tots els petits, s'aproxima aquest noi i demana 35 pessetes a la seva mare i a un seu cosí que diuen no posseir-les. Aleshores, ens les demana a nosaltres. Les hi donem i, sense donar ni les gràcies, se'n va d'una manera agressiva i descarada. Tant la mare com el cosí, davant el nostre astorament, comenten la fatxenda del gest dient: "Oye, majó, tienes mucha cara".

.....

En Daniel, el nostre personatge, en contrast amb la seva família és un vailet llest i simpàtic i de molt bona presència física. Fa dos anys que treballa en una botiga i es dedica al magatzem i porta les comandes al domicili dels clients. Els seus amos, catalans, francs i oberts, ens fan molts elogis del noi i només li troben un defecte: sempre arriba tard.

En Daniel havia anat a l'escola al poble i va acabar els estudis primaris i està en possessió del certificat que ho acredita.

Aquest vailet va comparèixer al Tribunal Tutelar de Menors per la inculpció d'uns fets que ell no havia comès. Quan plegava de treballar, a les tres de la tarda, tot anant cap a casa, es va aturar a la porta d'un cinema. Mentre estava mirant, va venir una persona que l'acusava a ell i a dos més d'haver robat una màquina trepadora d'una obra que hi havia allà al costat. En Daniel ho nega; però se l'emporten a declarar i després el deixen fins que, posteriorment, sota demanda d'una carta, es presenta al Tribunal amb el seu pare. Li van fer els interrogatoris pertinents i, sense amenaces de cap mena, el van deixar marxar.

Malgrat això que resta com un antecedent, els amos de la botiga reconeixen que en Daniel, ell sol, és un gran noi: molt treballador, dinàmic i molt llest. Però el que li fa mal i el desorienta és la colla d'amics que sempre l'esperen a la porta quan surt de treballar. "Aquests mecenuts el porten a la perdició. Són un grup de maricons que, inclús, al començament, van perfumar en Daniel. Per culpa dels amics, aquest vailet es troba a la vorera del precipici. S'hauria de trobar el sistema per a allunyar-lo dels companys; qui sap si una feina fora de Mataró! A una granja...", diuen els seus amos.

Recentment, en Daniel ha estat acomiadat de la botiga on feia dos anys que treballava i sempre havia anat cobrant mil pessetes a la setmana. I els fets van ocórrer així:

En Daniel va tenir unes paraules amb el porter d'un "pub". Aquest va acabar traient al carrer en Daniel i el seu grup i va tancar la porta. La reacció del noi no es va fer esperar: va donar un cop de puny contra la porta i va trencar un vidre amb tan mala sort que es va desllorigar la mà. Això era un diumenge.